

2012

ÅRSBERETNING

2013

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Lasse Horne Kjældgaard
Jesper Gehlert Nielsen

Grafisk tilrettelæggelse

Laurids Kristian Fahl
efter principlayout af Eric Mourier

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Premium Cream 13, 115 g

Oplag

350 eksemplarer

Marts 2013

Årsrapport 6

Årets udgivelser 8

- Herman Bang: Ti Aar 8
- Herman Bang: Rundt i Norge 8
- Ludvig Holberg: Niels Klims underjordiske rejse 9
- J.P. Jacobsen: Niels Lyhne 9
- Hans Kirk: Fiskerne 9
- Tom Kristensen: Hærværk 10
- Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger 10
- Hieronymus Justensen Ranch: Karrig Niding 11
- Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh 11
- Knud Sønderby: Midt i en Jazztid og To Mennesker mødes 12
- Æbelholt Klosters Brevbog 12

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 13

Aktiviteter på Christians Brygge 22

- Arkiv for Dansk Litteratur 22
- Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab 23
- Barokkens opdyrkning af det danske sprog 23
- Karen Blixen. Værker 26
- Dansk Sproghistorie 27
- Danske Klassikere 28
- Den Danske Begrebsordbog 29
- Digitalisering af Meyers Fremmedordbog 30
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 31
- Gammeldansk Ordbog 32
- Ludvig Holbergs Skrifter 33
- ISLEX 35
- It-drift 36
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 37
- ordnet.dk 38
- Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa 40
- sproget.dk 41
- Hans Svanings Danmarkshistorie 42

Andet udgivelsesarbejde 43

- Sven Aggesøns skrifter 43
- Anna og Michael Anchers breve 44
- Jens Baggesen: Labyrinten 45
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 46
- Anders Bording: Samlede Skrifter 47
- Thorkild Bjørnvigs lyrik 48
- Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad 49
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 49
- Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888 50
- P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen 51
- Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV 52

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII	53
Den danske Rigslovgivning	54
Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»).	
En brevsveksling	55
Peder Hegelund: Susanna	56
William Heinesens breve. Et udvalg	56
Johannes V. Jensen: Kongens Fald	57
Leonora Christina: Jammers Minde	58
Poul Martin Møllers Skrifter	58
Henrik Pontoppidans brevsvekslinger med brdr. Brandes	59
Ole Rømers Triduum-observationer	60
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	61
Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV	61
Peder Syvs auktionskatalog	62
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	63
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker	63
Johan Herman Wessels samlede skrifter	64
Georg Zoëga: Briefe und Dokumente	65
Emil Aarestrups breve	65

Forslag til nye udgivelser 66

Herman Bangs breve	66
Herman Bangs dramatik	67
Tycho Brahes korrespondance, netudgave	68
Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden	69
Peter Nansens brevsvekslinger med Edvard og Georg Brandes	70
Klaus Rifbjergs digte	71
Studér Middelalder på Nettet	72

Personalia

Medarbejdere på Christians Brygge	75
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	78
Konferencer og seminarer	81
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	84
Foredrag	85
Publikationer	88
Diverse	92

Bestyrelsen 95

Mindeord 96

Karsten Friis-Jensen	96
Finn Hauberg Mortensen	98

Medlemmer 99

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab anvender i dag informationsteknologi i stort set alle arbejdsprocesser side om side med traditionelle humanistiske arbejdsmetoder. I den forstand er selskabet et humanistisk laboratorium, hvor man bedriver *digital humanities* og har gjort det længe, før begrebet blev lanceret. For en række af selskabets resultater og nyetablerede projekter i 2012 gælder det således også, at de er utænkelige uden informationsteknologi, brugt både som metode og som udbredelsesmåde.

Det er tilfældet for det nye store projekt *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden*, som er muligjort af en generøs bevilling fra Velux Fonden. Projektet sammenkobler centrale danske middelaldertekster med både *Gammel dansk Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog*. Det kan være lige så vanskeligt at tilegne sig ældre danske tekster som at læse tekster på fremmedsprog, men for fremtiden vil man altså kunne få forklaring på teksterne, ord for ord. Dermed viser projektet også, hvordan informationsteknologien kan bruges til at integrere nye og eksisterende ressourcer – og til at skabe nye forbindelser mellem sprog, litteratur og historie.

Digitaliseringen af Matthias Moths store ordbog skrider planmæssigt frem på projektet *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*. *Ordnet.dk* er blevet konsolideret og udvidet med nye opslagsord og søgefaciliteter samt med en nydesignet forside. En fornyet bevilling fra Carlsbergfondet gør det muligt at videreudvikle produktionsteknologien og supplere med mange nye opslag. Over én million besøg om måneden har hjemmesiden modtaget siden nytår.

Ludvig Holbergs Skrifter er nu klar med en betaversion af projektets websted, som blev præsenteret ved et fagligt seminar i januar. Desuden er Peter Zeebergs oversættelse af *Niels Klims underjordiske rejse* blevet udgivet og har modtaget stor anerkendelse både for indhold og udstyr. Dramatikken før Holberg er tillige blevet dyrket med den dobbelte udgivelse, som Leif Stedstrup har forestået af de to skolekomedier *Karrig Niding* af Hieronymus Justesen Ranch og *Kortt wendingh* af Hans Christensen Sthen.

Redaktionen på *Karen Blixen. Værker* har udsendt gennembrudsværket *Syv fantastiske Fortællinger* og samtidig forberedt *Gengældelsens Veje* til udgivelse i år. Augustinus Fonden har med en bevilling lagt det delvise økonomiske fundament for færdiggørelsen af de resterende tre bind i serien. Udkommet er også fire bind med Martin Andersen Nexøs 85 fortællinger under titlen *Samlede fortællinger*. Til sommer udsendes desuden *Æbelholt Klosters Brevbog* i en ny udgave med originaltekst, synoptisk oversættelse, indledning og registre.

Bestyrelsen har budt et nyt medlem velkommen, ambassadør Uffe Andreasen, og har arbejdet blandt andet med en

vedtægtsrevision i flere faser samt med udvikling af projektporteføljen. Klassikerudvalget er blevet rekonstitueret og har taget fat på arbejdet, som i de kommende år også vil undersøge muligheden for publicering af klassikerne – eller et udvalg af dem – som e-bøger. Også her er der et begrundet håb om, at informationsteknologien kan bidrage til udbredelsen af selskabets udgivelser – til nytte og glæde for stadig flere læsere og brugere.

Alt dette kan kun lade sig gøre i kraft af den tillid og velvilje, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab møder hos private fonde og offentlige myndigheder. Det er et stort privilegium, som vi påskønner og er stærkt taknemlige for.

Årets resultat er 150.807 kr., hvilket kan bidrage til konsolideringen oven på sidste års underskud. Selskabet har i 2012 modtaget bevillinger på 21.783.796 kr. mod 18.040.201 kr. i 2011. Aktivitetsniveauet forventes at blive stort set uændret i 2013.

Chr. Gorm Tortzen
formand

Lasse Horne Kjældgaard
direktør

Herman Bang: Ti Aar

Udgiver: Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Henrik Andersson
Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Herman Bang: Rundt i Norge

Udgiver: Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Else Bojsen
Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Herman Bang: *Ti Aar* og *Rundt i Norge* udkommer samlet i serien *Danske Klassikere* i april 2013 på Gyldendal.

Ludvig Holberg: Niels Klims underjordiske rejse

Udgiver: *Ludvig Holbergs Skrifter*, oversat af Peter Zeeberg med illustrationer af Ole Sporning; efterskrift ved Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg
Tilsynsførende: Henrik Blicher og Minna Skafte Jensen
Finansiering: Augustinus Fonden og Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond

Ludvig Holberg: *Niels Klims underjordiske rejse* udkom 3. oktober 2012 på Forlaget Vandkunsten.

J.P. Jacobsen: Niels Lyhne

Udgivere: Jørn Vosmar † og Klaus Nielsen

Tilsynsførende: Johnny Kondrup

Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

J.P. Jacobsen: *Niels Lyhne* udkommer i et revideret optryk i serien *Danske Klassikere* i april 2013 på Gyldendal.

Hans Kirk: Fiskerne

Udgiver: Ole Ravn

Tilsynsførende: Søren Peter Hansen

Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Hans Kirk: *Fiskerne* udkommer i serien *Danske Klassikere* i juni 2013 på Gyldendal.

Tom Kristensen: Hærværk

Udgiver: Torben Jelsbak

Tilsynsførende: Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Kunstrådets Litteratur-udvalg og Politiken-Fonden

Tom Kristensen: *Hærværk* udkommer i serien *Danske Klassikere* i april 2013 på Gyldendal.

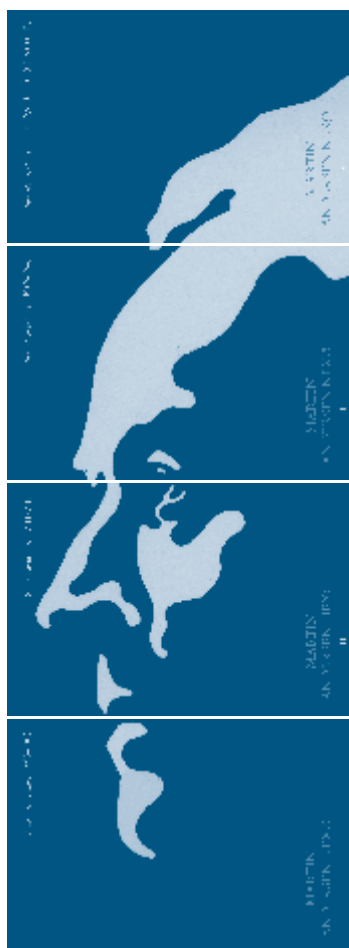
Martin Andersen Nexø: Samlede fortællinger 1-4

Udgiver: Henrik Yde

Tilsynsførende: Jens Kr. Andersen

Finansiering: Beckett-Fonden, Landsdommer V. Gieses Legat, Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond samt Moth-Lunds Fond

Martin Andersen Nexø: *Samlede fortællinger* udkommer i april 2013 på Syddansk Universitetsforlag.

Hieronymus Justesen Ranch: Karrig Niding

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Finansiering: Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond og Landsdommer V. Gieses Legat

Hieronymus Justesen Ranch:
Karrig Niding udkom 12.
februar 2013 på Syddansk
Universitetsforlag.

Hans Christensen Sthen: Kortt wendingh

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Finansiering: Lilian og Dan Finks Fond, Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond og Landsdommer V. Gieses Legat

Hans Christensen Sthen: *Kortt wendingh* udkom 12. februar 2013 på Syddansk Universitetsforlag.

Knud Sønderby: Midt i en Jazztid og To Mennesker mødes

Udgivere: Lars Peter Rømhild og
Jesper Gehlert Nielsen

Tilsynsførende: Per Dahl

Finansiering: Kunstrådets Litteratur-
udvalg

Knud Sønderby: *Midt i en
Jazztid og To Mennesker mø-
des* udkommer i et revideret
optryk i serien *Danske Klassi-
kere* i juni 2013 på Gyldendal.

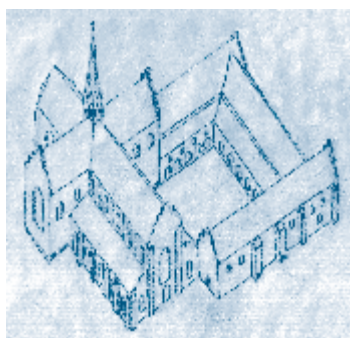
Æbelholt Klosters Brevbog

Udgivere: Ivan Boserup, Bent
Jørgensen, Chr. Gorm Tortzen samt
Finn Kramer, Susanne Vogt og Bent
Christensen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og
Karsten Friis-Jensen †

Finansiering: Ernst Andersen og Tove
Dobels Fond, Hillerød Kommune,
Nordea-fonden og Nykredits Fond

Æbelholt Klosters Brevbog
udkommer 13. juni 2013 på
Syddansk Universitetsforlag.

Terminologi

Ved et diplom forstås i Skandinavien alle former for retsstiftende dokumenter fra middelalderen, akter, dvs. handlinger. Handlingerne kendetegnes ved rent faktisk at have fundet sted i modsætning til indholdet i love, der beskriver, hvordan dette eller hint forhold bør være, uden at man kan være sikker på, at dette så også var tilfældet (man kan derimod være forholdsvis sikker på, at handlinger har fundet sted i modstrid med lovteksten).

Den skandinaviske diplomterminologi må siges at være pragmatisk. Det eneste kriterium, der lægges til grund for, at en tekst kan opfattes som diplom, er, at den skal indeholde en eller anden form for juridisk indhold. Det vil sige, at de skandinaviske diplomatarier omfatter temmelig varierede akter af såvel gejstlig som verdslig og såvel privatretlig som statsretlig karakter, lige fra ydmyge lejekontrakter til pompøse domsafsigelser. Dette er langt fra tilfældet i de store europæiske lande, hvor betegnelsen diplom er begrænset til en særlig gruppe af højtideligt udformede kejser- eller kongeakter indeholdende privilegier til kirkelige institutioner. Disse akter er kendetegnet ved en fuldkommen identisk form bortset fra adressaternes navne. At den skandinaviske terminologi er så relativt løs, som den er, hænger sammen med, at materialet ikke er nær så omfattende som i det øvrige Europa, hvorved det ikke i samme grad lader sig inddele i skarpt adskilte grupper. Udarbejdelsen af et engelsk, tysk, fransk, spansk eller italiensk diplomatarium giver simpelthen ikke mening på samme måde, som det er tilfældet for de skandinaviske lande.

Der går således et terminologisk skel imellem Skandinavien og det øvrige Europa, hvad angår substantivet diplom. Terminologien kan også variere fra land til land, hvilket ikke mindst bundner i, at forholdene i middelalderen naturligvis ikke var de samme overalt. Således er den type diplomer, vi kalder tingsvidner, udelukkende kendt i Danmark, hvilket hænger sammen med, at tinget som retslig institution kun forekommer her. Én ting er imidlertid skellet, når det kommer til substantivet diplom; internationalt er man enig om, hvad adjektivet diplomatisk og hvad disciplinen diplomatik dækker, nemlig systematisk udgivelse af middelalderlige akter af enhver art og forskning heri med alt, hvad det indebærer af kronologisk, palæografisk, filologisk og sigillografisk analyse.

Betegnelsen diplom er ikke middelalderlig. De akter, som vi i dag kalder diplomer, ville man i middelalderen kalde fx *chartae*, *schedae* eller *litterae*. Betegnelsen stammer fra Jean Mabillons i 1681 udgivne værk *De re diplomatica*, den første systematiske behandling af middelalderlige akter,

hvis særlige sigte var at etablere kriterier, hvorved man kunne skelne imellem falske og sande akter. Mabillon selv anvendte imidlertid kun substantivet diplom yderst sparsomt.

Ansøgningen fra 1931: *Diplomatarium Danicum* dåbsattest

Forud for *Diplomatarium Danicum* gik en lang række publikationer, der alle yderst fortjenstfuldt havde ryddet megen skov. Særligt skal fire udgaver fremhæves her: det i Videnskabernes Selskab allerede i 1828 vedtagne og på samme selskabs foranledning udgivne regestværk (*Regesta diplomatica historiæ Danicæ*) med en fortegnelse over alle trykte diplomer frem til 1660, udkommet i to rækker hhv. 1847-1870 og 1889-1907; første række af »Repertoriet« (*Repertorium diplomaticum regni danici mediævalis*) med en fortegnelse over samtlige i danske arkiver og biblioteker beroende aktstykker 1085-1450, udkommet 1894-1912; *Acta Pontificum Danica*, der udarbejdedes i kølvandet på åbningen af Vatikanets arkiver i 1880'erne for protestantiske forskere, udkommet 1904-1943, og den i 1870 påbegyndte publikation *Hanserecesse*, der indeholder hansestædernes forhandlings- og beslutningsreferater. Disse fire udgaver er ryggraden i diplomatariets kartoteksystem. Arbejdet med et dansk diplomatarium kunne også profitere af, at diplomudgivelsen var i god gænge i de øvrige skandinaviske lande. Det svenske påbegyndtes allerede 1829, det norske i 1853, det finske og islandske i 1876.

I 1931 ansøgte man for første gang Carlsbergfondet om en bevilling til et dansk diplomatarium. Bevillingen blev imødekomet, og arbejdet gik i gang året efter. Ansøgningen fra 1931 indeholder en lang og grundig redegørelse for tanken om et dansk diplomatarium, som går tilbage til det 18. århundrede. Således står der at læse:

»Planen for et dansk Diplomatarium kan føres tilbage til vor første kritiske Historiker, Hans Gram. Han, der fuldtud forstod, at Aktstykker er langt sikrere Kilder for Historieforskningen end Beretninger, og som kendte det store Arbejde, der i førende europæisk Videnskab længe havde været sat ind paa Offentliggørelsen af Historiens Dokumenter, gjorde for henvend to Aarhundreder siden de første Forarbejder til et Diplomatarium Danicum. Gram naaede dog kun at lægge Grunden, men Langebek tog Arbejdet op efter ham. Resultatet af Grams og hans Virken er det store haandskrevne Diplomatarium i Rigsarkivet, der almindeligt gaar under Navnet 'Langebeks Diplomatarium'«.

Senere kan man læse:

»I 19. Aarhundrede vandt med Niebuhr og Ranke Opfattelsen af Dokumenterne som primært Grundlag for Historieforskningen et stedse større Raaderum, og overalt i Landene omkring Danmark begyndte man at udgive Samlinger af Staters og Byers Breve«.

Ansøgningen er principielt skrevet af Lis Jacobsen, men der kan ikke være tvivl om, at penneførerer har været den ene af *Diplomatarium Danicum*'s første ledere, historieforsker Erik Arup. Denne havde med begejstring tilsluttet sig det af Kristian Erslev indførte kritiske gennembrud i historieforskningen med bogen *Grundsætninger for historisk Kildekritik* fra 1892, hvorved akternes objektive udsagn fik en langt større vægt end beretningernes subjektive skrøner og myter. Den anden leder af *Diplomatarium Danicum* var Lauritz Weibull, som ligeledes var en markant eksponent for det kritiske gennembruds landvindinger, og som i et og alt må have været enig med Arup. Således er *Diplomatarium Danicum* grundlagt på et historiemetodisk syn, hvorefter »Akstykker« er bedre kilder end »Beretninger«, og hvorefter »Dokumenterne« anses som »primært Grundlag for Historieforskningen«. Arups (og Weibulls) metodiske syn kan derfor kort sagt beskrives derved, at visse kildetyper (»Akte«) i absolut forstand giver et sandere billede af historien end andre (»Beretninger«). Allerede i 1931 må dette metodesyn imidlertid siges at være blevet udfordret af den mand selv, der i sin tid var dets anledning, Kristian Erslev. Han havde i 1911 udgivet sin *Historisk Teknik*, i hvilken han gjorde op med den af ham selv i 1892 indførte typologiske skelnen imellem kilderne: Det drejede sig ikke i så høj grad om, hvilken type af kilde, man havde for sig, men hvilken type af slutning, man drog ud fra kilden. Det vil sige, at kilder kunne være særdeles velegnede til at etablere én form for historisk virkelighed, men uegnede til at etablere en anden. Man kunne således ikke tale om en hierarkisk inddeling af kilderne længere, hvorefter akter pr. definition måtte indtage førstepladsen og beretninger pr. definition andenpladsen. Der er fx ikke tvivl om, at den såkaldte holstenerpræst, der skrev sin beretning omkring 1448, er dybt utroværdig og tendentøs. Hans oplysninger bør man som udgangspunkt se bort fra som upålidelige; men netop holstenerpræstens massive tendens imod Danmark er et uomtvisteligt faktum, der giver et interessant indblik i etniske stereotyper på holstenerpræstens egen tid. Man kan fx hos holstenerpræsten læse, at jyder i virkeligheden er jøder med en svigagtig karakter, som man finder hos slanger og orme.

For Arup var Erslevs bog fra 1911 et dybt beklageligt tilbageskridt for den historiske metode. Der er derfor ingen tvivl om, at han med *Diplomatarium Danicum* så en glimrende mulighed for ad kvantitativ vej at underbygge sit metodiske synspunkt. Det havde han i øvrigt forsøgt allerede i 1920'erne, hvor han uden held forsøgte at få etableret et diplomatarium inden for rammerne af Kildeskriftselskabet.

I ansøgningen fra 1931 er der lagt overordentlig stor vægt på diplomernes værdi for den historiske forskning, hvilket vel kun er naturligt med en historiker som pennefører. At diplomerne imidlertid også var og er af største væsentlighed for filologien, lod ansøgningen ikke nogen tvivl om. Således var den vedføjede to særskilte erklæringer fra Franz Blatt og Peter Skautrup, der understregede vigtigheden af en pålidelig diplomudgave for udforskningen af middelalderens latin og dansk. Ansøgningens årsag var et gennem to århundreder opbygget, massivt ønske fra historikere såvel som filologer om et fuldt diplomatarium, men den udløsende faktor for, at ansøgningen blev sendt afsted, kom fra rent filologisk hold: Det internationale arbejde med en ordbog over middelalderens latin, *Novum glossarium mediae latinitatis* («Den ny Du Cange»), havde tilforordnet A.B. Drachmann (1860-1935) som sin danske repræsentant. Denne rettede i 1930 henvendelse til Lis Jacobsen og foreslog en dansk diplomudgave inden for rammerne af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Da A.B. Drachmann tillige var formand for Carlsbergfondets direktion, var forespørgslen i høj grad værd at gå videre med. Således vedtog man på et bestyrelsemøde 22. april 1931 at indsende ansøgning om projektet *Diplomatarium Danicum*. Ud over de to ledende redaktører, Arup og Weibull, bestod den første medarbejderstab af Kåre Olsen, C.A. Christensen, Gustav Hermansen, Adam Afzelius og Franz Blatt. Arbejdet blev indledningsvis opdelt således, at Weibull havde ansvaret for årene 789 til 1249, Arup for årene 1250 til 1340.

Erik Arup kom hurtigt på kant med Lis Jacobsen. Stridens anledning var uenighed om, hvorvidt man skulle angive opløste forkortelser i latinske tekster med kursiv eller ej. Arup holdt på, at dette var det eneste videnskabeligt korrekte, hvorimod Jacobsen flankeret af den senere leder af diplomatariet, Franz Blatt, mente, at dette var overflødig, idet de latinske forkortelser var af så standardiseret natur, at en videnskabelig gevinst ved at markere opløsningen heraf i bedste fald forekom yderst beskednen i forhold til den mængde besvær, redaktørerne skulle bebyrdes med. Denne »kursivkrig« – som i øvrigt også havde udspillet sig på det svenske diplomatarium i slutningen af

det 19. århundrede – udviklede sig til en regulær magtkamp om ledelsen af diplomatariet. Arup tabte og smækkede med døren i 1937, året før det første bind af *Diplomatarium Danicum* udkom. Man må nok sige, at det var en lykke, han ikke fik sit synspunkt trumfet igennem, idet det ville have forsinket udgivelsestakten i helt urimelig grad. En halv, posthum sejr fik Arup dog, i og med praksis for de ikke latinske diplomer blev at markere opløsning af samtlige forkortelser med kursiv. Dette skyldes, at forkortelser i de ikke latinske tekster ikke i nær samme grad er standardiseret som for de latinske teksters vedkommende, hvorfor opløsningen i højere grad beror på et redaktionelt skøn end en veldefineret automatik.

Hvor Arup var hidsig, var Weibull en fredelig kæmpe. Weibull forblev tilknyttet diplomatariet til sin død i 1960. Men den store mand havde ved diplomatiets begyndelse sine største bedrifter bag sig. Man fandt frem til en ordening, hvorefter Niels Skyum-Nielsen blev sendt til Weibulls hjem i Lund for at assistere, hvilket fik den konsekvens, at Skyum-Nielsen blev *de facto* udgiver af bind IV-VII med årene 1200-1249. Weibull selv kom til at stå som udgiver af bind II omfattende årene 1053-1169. Bind I og III omfattende hhv. årene 789-1053 og 1170-1199 blev 1975-1976 udgivet af Herluf Nielsen og C.A. Christensen på grundlag af Weibulls forarbejder.

I svage øjeblikke kan man godt få fornemmelsen af, at *Diplomatarium Danicum* i højere grad blev realiseret på trods end på grund af sine to første ledere, især hvad Arup angår. Dette ville imidlertid ikke være et retfærdigt billede. Selv om Arups metodiske synspunkt kom til at stå i skyggen af Erslevs, betyder det ikke, at dette synspunkt dermed var blevet uinteressant. Det er Arups radikalitet i hævdelser af sit synspunkt, der gør ansøgningen fra 1931 til en fantastisk overbevisende tekst, for så vidt angår den uomgængelige nødvendighed ved

at etablere et dansk diplomatarium. I 1931 kunne man ikke have valgt mere indlysende kandidater til posten som ledere af diplomatariet end netop Arup og Weibull.

Elektronisk publikation og tematisk fremgangsmåde

Den nuværende publikation omfatter en trykt udgave dækkende årene 789 til 1400 og en elektronisk udgave dækkende årene fuldkommen fra 1401 til 1412. For nærværende arbejder redaktionen med løbende elektronisk udgivelse af årene 1413 til 1450. År 1450 er tænkt som projektets endelige slutår. I ansøgningen fra 1931 opererer man med slutåret 1523. Dette må nok siges at have været en anelse optimistisk i betragtning

af, at der er betydeligt flere diplomer i perioden 1451-1523 end i perioden 789-1450. Grunden til at sætte slutåret ved 1450 er – ud over at 2. række af førnævnte 'Repertorium' med begyngelsesår 1451 er en betydeligt fyldigere udgave end 1. række, hvorved behovet for et fuldt diplomatarium efter 1450 må siges at være drastisk reduceret – at redaktionen råder over et fuldkomment kartotek over diplomer frem til dette år. Kartoteket er formentlig udarbejdet allerede tidligt, i 1930'erne eller 1940'erne, og repræsenterer i sig selv en enorm arbejdsindsats. Det indeholder ca. 7.000 numre. Numrene kan dække over små notitser såvel som alenlange notarialinstrumenter og er dermed vanskelige at lave estimater ud fra. Man kan dog få et vist indtryk af omfanget af opgaven med at publicere ca. 7.000 numre, når man tager i betragtning, at fra 1938 til 2007 udkom ca. 21.000 numre.

Til og med årgang 1412 var udgivelsesarbejdet organiseret efter et strengt kronologisk princip, idet man successivt år for år udgav alt, hvad de respektive år omfattede. Med ansøgningen til Carlsbergfondet fra 2007 om at gå i gang med årene 1413-1450 er det kronologiske princip imidlertid skiftet ud med et tematisk. Dette skal forstås således, at hver redaktør har et forskningsområde, inden for hvilket han eller hun publicerer diplomerne. Diplomerne er selvfølgelig stadig sat op i kronologisk rækkefølge, men nu med lakuner imellem sig, som dog gradvis indskrænkes, efterhånden som flere og flere diplomer udarbejdes, for til sidst (forhåbentlig) at forsvinde helt. Den tematiske organisering af arbejdet har således endemålet til fælles med den kronologiske: en komplet udgave af diplomer for den periode, udgaven dækker. Men indtil da må man leve med kvantitativ ufuldstændighed.

Den tematiske fremgangsmåde er befordret af den elektroniske publikationsform, inden for hvilken man har mulighed for at få et relativt stort materiale ud relativt hurtigt uden at være bundet af det trykte medies krav om kvantitativ fuldstændighed i hvert enkelt udsendte bind. Den tematiske publikationsform hænger også sammen med et ønske hos redaktionen om at skrive artikler og monografier. Det er klart, at dette lader sig bedst gøre, hvis man i længere tid ad gangen kan holde sig til at udgive diplomer med det tema for øje, hvorom man også skriver, frem for at være bundet af et krav om kronologisk fuldstændighed og den dermed følgende nødvendighed af at udgive diplomer af vidt forskellig karakter.

Det at bedrive personlig forskning ved siden af det fælles forskningsprojekt, udgivelsen af *Diplomatarium Danicum*, er for så vidt ikke nogen nyhed; det nye består deri, at den personlige forskning nu er et integreret led i projekt *Diplo-*

matarium Danicum og som sådan defineret som temaer i ansøgningerne til Carlsbergfondet.

De fire temaer, redaktionen tog hul på i bevillingsperioden 2008-2010, var: striden om Sønderjylland 1404-1435; tingsvidner; elektroniske publiceringsformer; dansk diplomsprog.

Hvad angår striden om Sønderjylland (imellem Erik af Pommern og de holstenske grevebrødre Heinrich, Gerhard og Adolf), har denne givet anledning til en enorm mængde dokumenter, ikke mindst fra de utrættelige hanseater, der forsøgte at mægle i striden. Den eneste større systematiske behandling af striden findes i Kristian Erslevs bog fra 1901, *Erik af Pommern*. Denne bog er yderst fortjenstfuld, men detailstudier viser, at emnet sagtens kan bære en monografi med nye synspunkter og analyser.

Hvad angår tingsvidner, dvs. vidnesbyrd udstedt af lovligt afholdte by-, herreds- eller landsting, er dette som sagt et særegent dansk fænomen, som har påkaldt sig interesse internationalt.

Hvad angår elektroniske publiceringsformer, er dette tema nærmest en naturnødvendighed for en elektronisk publikation. Opsætning og design giver ikke sig selv, og hvis ikke man konstant tager sin elektroniske publikation op til genovervejelse, risikerer den at gå i stå og ende som et førerløst rumskib i cyberspace.

Hvad angår dansk diplomsprog, er perioden 1413-1450 kendetegnet ved, at mængden af dansksprogede diplomer vokser kraftigt i forhold til mængden af latinske, og systematiske overvejelser om, hvorfor dette var tilfældet, synes ønskværdige. Ligeledes en systematisk liste over danske gloser i ikke danske tekster.

De mål, der blev stillet op for arbejdet med de fire temaer i perioden 2008-2010, er blevet nået. Dette er naturligvis ikke det samme som, at temaerne dermed er udtømte, og tre af dem (konflikten om Sønderjylland, elektronske publiceringsformer og dansk diplomsprog) er da også fortsat ind i bevillingsperioden 2011-2013 med tilføjelse af et nyt tema om de kirkelige domstoles virksomhed. Det er håbet at kunne udvide med et tema om nedertysk i middelalderens Danmark for den næste bevillingsperiodes vedkommende. Endvidere er der planer om facsimilepublicering af originale diplomer.

Danmarks Riges Breve

Parallelt med tekstudgivelsen findes oversættelser til moderne dansk i publikationen *Danmarks Riges Breve* (i den elektroniske publikation diplomatarium.dk er oversættelsen blot vedfø-

jet teksten). Fra starten har man lagt overordentlig stor vægt på oversættelsesdelen. Således skrev Franz Blatt i 1943:

»Skulde nogen Højlærd rynke paa Næsen ad denne Oversættervirksomhed, maa det være nok at henvise Vedkommende til den klassiske Filolog Willamowitz' Ord om, at kun ved Oversættelse til Modersmaalet tvinger man sig selv og andre til at forstaa hver en Tøddel af en Tekst paa fremmed Sprog«.

Oversættelserne har et nok så demokratisk sigte: Alle med interesse for den del af historien, diplomerne vedrører, har således principielt fri adgang til diplomernes indhold. Dette gælder ikke blot den folkelige interesse i almindelighed, men også for den førsteårsstuderende, som er blevet grebet af middelalderen og gerne vil beskæftige sig hermed uden nødvendigvis i starten at være fuldt bekendt med *Diplomatarium Danicum*s tre hovedsprog, latin, middelnedertysk og middelalderdansk. Det er vel også hændt et par gange, at de »Højlærde« efter at have rynket tilbørligt »paa Næsen« faktisk har haft god gavn af at kunne orientere sig hurtigt i et stort materiale.

Ud over at tjene til almindelig oplysning har oversættelserne endvidere den funktion, at man som udgiver besinder sig på, hvad det er, man udgiver. Om dette har været tanken fra starten, eller om det er dette, der ligger i Franz Blatts ord, kan man ikke sige med sikkerhed; det ændrer bare ikke ved det forhold, at oversættelsesvirksomheden på en meget konkret måde sætter fællesvilkåret for al udgivervirksomhed i relief, nemlig at man som udgiver er forpligtet til at forstå, hvad man udgiver. Det er forståelsen, der gør udgaven til et åndeligt produkt og adskiller den fra kopien. På et mere praktisk plan har oversættelserne i *Danmarks Riges Breve* utvivlsomt medvirket til en bedre tekstetablering i *Diplomatarium Danicum*. Det er hændt mere end en gang, at meget mærkelige og uoversættelige ord netop har været mærkelige og uoversættelige, fordi de ved sammenligning med det originale tekstforlæg har vist sig at være galt læst. Oversættelsesvirksomhed er ganske enkelt den bedste form for korrekturlæsning, man kan tænke sig. Nogle gange må man selvfølgelig også slå sig til tåls med, at der står, hvad der står, uden at man helt kan trænge ind bag teksten. Dette kan være en stor udfordring.

Diplomernes stil er præget af meget lange perioder og mange gentagelser. Det er sådan set umuligt at gengive denne stil meningsfuldt på moderne dansk, hvorfor oversættelserne er et kompromis imellem en så korrekt gengivelse af indholdet som muligt og en tillempning af stilen.

Redaktionen anno 1938 i lokalerne i Frederiksholms Kanal.

Fra venstre mod højre: 1) Adam Afzelius (stående ved kartoteket), 2) Franz Blatt, 3) C.A. Christensen, 4) Kåre Olsen og 5) Gustav Hermansen

Resultatet er ikke nødvendigvis kønt, men oversættelserne er helt og holdent anvendelsesorienteret uden nogen form for kunstnerisk frihed. Den nuværende redaktion har bestræbt sig og bestræber sig fortløpende på at dele tekster og oversættelser op i overskuelige perioder, der i modsætning til tidligere markeres med nyt afsnit efter en blanklinje.

Markus Hedemann

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
Samarbejdspartner: Jakob Moesgaard (Det Kongelige Bibliotek)
Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek og Kulturnet Danmark

Arkiv for Dansk Litteratur (adl.dk) er et websted der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – lagt ud i fortrinsvis tekstkritiske og kommenterede (DSL)udgaver; dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion.

Til forfatterskaberne knytter der sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en elektronisk litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

Direktør Lasse Horne Kjældgaard indkaldte i starten af 2013 en række interessenter til et møde hvis formål var at kortlægge selskabets ønsker og idéer til en evt. videreførelse og opdatering af *Arkiv for Dansk Litteratur*; teknisk såvel som redaktionelt. Målet med mødet var at samle argumenter og idéer til at kunne målrette en ansøgning om fornyet støtte til *Arkiv for Dansk Litteratur*. I kølvandet på dette møde – men ganske uafhængigt heraf – fik selskabet i februar besked

om at der langt om længe synes at være udsigt til at *Arkiv for Dansk Litteratur* kan træde ud af det dødvande som webstedet (teknisk og redaktionelt) har været i siden 2006. (Publikumsmæssigt går det fornuftigt; i alt ca. 1.200 besøger webstedet på hverdage). Således deltog Nicolas Reinecke-Wilkendorff og Laurids Kristian Fahl i et møde på Det Kongelige Bibliotek den 25. februar, hvor det bl.a. blev foreslået at teksterne på *Arkiv for Dansk Litteratur* skal være blandt de første der flyttes i forbindelse med oprettelsen af Det Kongelige Biblioteks nye infrastruktur for »det digitale bibliotek«. Herudover har Det Kongelige Bibliotek afsat midler til at undersøge mulighederne for en helt ny formidlingsplatform. Til det formål er udviklingskonsulent Helga Mohr, Det Kongelige Bibliotek, blevet tilknyttet *Arkiv for Dansk Litteratur* som delprojektleder, mens ph.d.-stipendiat Krista Rasmussen, Københavns Universitet, skal udkaste en vision for en ny formidlingsstrategi såvel som skitsere mulighederne for en videreførelse af de forfatterskaber der er blevet frigivet siden 2008, hvilket drejer sig om Marie Bregendahl (1867-1940), Bodil Bech (1889-1942), Jens Gielstrup (1917-1943), Ludvig Holstein (1864-1943), Nis Petersen (1897-1943) og Henrik Pontoppidan (1857-1943).

Arkiv for Dansk Litteratur

Om ADL

Søg

Saavist som Trældommen er i os, maa ogsaa Frigjørelsen komme fra os selv.

Mathilde Fibiger, *Hvad er Emancipation?*, 1851, s. 26

Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab

Redaktion: René Herring, under medvirken af Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Mette Winge

Finansiering: Velux Fonden

Herman Bangs (1857-1912) forfatterskab er slidstærkt. Det udgives, det dramatiseres og filmatiseres, og det er genstand for stigende forskning. Hidtil har det imidlertid savnet den offentligt tilgængelige bibliografi, som kunne dokumentere dets art og omfang. Det rådes der nu bod på med en kortlægning af det trykte forfatterskab i Bangs egen tid, fra debuten i 1877 til den sidste artikel i 1912.

Desuden medtages de posthume tryk, der foreligger, således at hele det trykte forfatterskab vil være registreret, når bibliografien udkommer – på nettet.

Netversionen, som er modtagelig for optagelse af evt. nye, ukendte tekster af Bang, ses af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Velux Fonden som den første, praktiske fremtrædelsesform før bogudgaven. Bibliografien vil blive tilgængeliggjort på nettet i løbet af året.

Barokkens opdyrkning af det danske sprog

Redaktion: Jens Bjerring-Hansen og Marita Akhøj Nielsen (projektleder)

Studentermød hjælp: Jeppe Berndsen

Tilsynsførende: Dorthe Duncker og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

I baroktiden iværksattes en række arbejder for at opdyrke det danske sprog, så det kunne hævde sig på europæisk niveau. Inspirationen kom især sydfra, mest betydningsfuldt fra Die Fruchtbringende Gesellschaft i Weimar. Tidligst gjaldt kultiveringen af modersmålet det digteriske sprog, udmøntet i en række metriske værker, som for længst er udgivet. I næste fase fulgte sprogbeskrivelser, og disse grammatikker er ligeledes blevet udgivet. Tidens tredje sprogvidenskabelige projekt var udarbejdelsen af en ordbog over det danske sprog, der i modsætning til de ældre leksikografiske arbejder skulle have modersmålsbeskrivelsen og ikke latinundervisningen som sit hovedformål. Der er overleveret mange tilløb til en sådan ordbog, næsten alle utrykte. Langt det største og mest betydningsfulde manuskript er Matthias Moths ordbog, som blev påbegyndt 1686-1687 og redigeret i perioden 1699-1719. Den er også i international sammenhæng enestående ved at dække hele sin samtids ordforråd, herunder en formidabel samling faste udtryk. Opslagsord og ordforbindelser er forsynet

med oversættelser til latin, og dette stof har hidtil været helt oversat. Moths ordbog er udnyttet af alle senere store danske modersmålsordbøger, men er aldrig blevet udgivet, selv om det til stadighed har været et ønske i filologiske, litteraturhistoriske og lingvistiske forskningsmiljøer. Periodens sprogvitenskabelige pionérarbejde blev udført af passionerede enkeltpersoner og magtfulde embedsmænd. Denne relativt lille gruppe mænd stod dels i personlig kontakt, dels holdt de sig orienteret om internationale strømninger.

af Marita Akhøj Nielsen i samarbejde med selskabets it-afdeling og *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekst-korpora*. Udgaven bygger på den afskrift af Moths slutredaktion, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab iværksatte i 1940'erne med henblik på en trykt udgave. Afskriften er blevet indtastet i en struktureret database af firmaet AP Data med et fint resultat. Foreløbig er verbalordbogen blevet indlagt i selskabets sædvanlige ordbogsredigeringsprogram, iLEX, som gør det nemt at håndtere materialet, lave

Det er projektets ambition at se alle disse bestræbelser som led i én samlet bevægelse. Det ene hovedsigte er at udarbejde en elektronisk udgave af Moths ordbog, det andet at udforske den kulturhistoriske kontekst for periodens opdyrkning af det danske sprog.

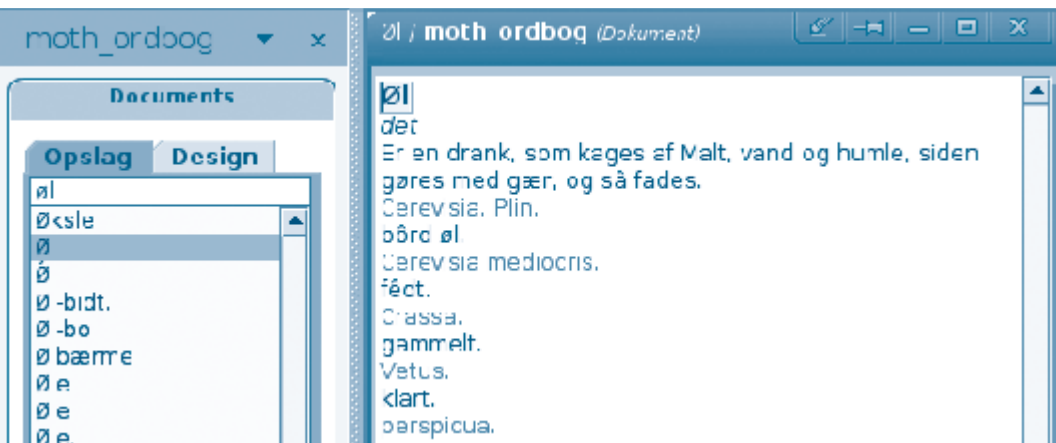
Den elektroniske udgave af Moths ordbog redigeres

søgninger og videre opmærkninger. I løbet af kort tid vil også realleksikonnet blive omsat til iLEX. Sideløbende med den semiautomatiske opmærkning bliver materialet korrekturlæst. I næste fase skal der udarbejdes en simpel hjemmeside til visning af de i alt ca. 104.000 ordbogsartikler, hvoraf verbalordbogen indeholder ca. 85.000, heraf 62.000 med betydnings-

ningsangivelse. Først efter indtastningen er det blevet muligt at fastslå disse meget store tal, som placerer Moths ordbog blandt de leksikografiske sværvægttere, selv når det tages i betragtning, at lemmatiseringsprincipperne afviger fra senere tiders, bl.a. ved at forbindelser af verbum + partikel anføres som selvstændige indgange.

Den kulturhistoriske kontekst undersøges i Jens Bjerring-Hansens postdoc-projekt *Verdener af ord. Om indsamling som projekt og praksis i lærdomskulturen o. 1700*. Undersøgelsen vil kaste lys over de mange sproglige og litterære indsamlingsprojekter, som iværksattes o. 1700. De centrale spørgsmål er, hvordan og hvorfor man da – som aldrig før eller siden – satte sig for at indsamle, sortere og formidle danske ord, tekster, manuskripter og tryk. Det empiriske materiale består af en række epokegørende tiltag, som ikke tidligere er blevet betragtet under ét. Foruden ordbøger (først og fremmest Moths pionérværk, men også P. Syvs og Fr. Rostgaards strandede arbejder) drejer det sig om de første bibliografier over danske tryk (P. Terpagers og Syvs aldrig trykte *Boglander*, ca. 1680),

en systematisk bogsamling (Karen Brahes), den første antologi over moderne dansk digtning (J. Wielandts *En Samling udaf smukke og udvalde danske Vers og Miscellane*, 1725-1726) samt det tidligste eksempel på genren 'samlede skrifter' (Terpagers, Rostgaard og H. Grams Bording-udgave, 1735). Inspireret af aktuelle tendenser i den internationale udforskning af tidligt moderne lærdomsmiljøer vil projektet afdække de brudflader, der kendetegnede samlerarbejdet: mellem videnskab og politik, passion og profession, kollektivitet og konkurrence, privat og offentligt, utrykt og trykt. En arbejdstese er, at en moderne informationskultur, som indsamlingsprojekterne både er et udslag af og modtræk mod, sætter sig igennem o. 1700. Således vil der tilvejebringes et historisk relief for nutidens mange digitale arkiv- og udgivelsesprojekter, herunder en e-udgave af Moths ordbog. Undersøgelsen er i god gænge. – Efter at have taget hul på arbejdet med Syvs, Terpagers og Rostgaards samlinger samt det lærde tidsrums virkningshistorie og historiografi (hos Holberg og N.M. Petersen) er fokus netop nu på Karen Brahes bibliotek.

Karen Blixen. Værker

Redaktion: Mette Pedersen Høeg og Nicolas Reinecke-Wilkendorff (ledende redaktør)

Udgivere: Poul Behrendt, Henrik Blicher, Charlotte Engberg, Annegret Heitmann, Lasse Horne Kjældgaard, Peter Olivarius †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Benedikte F. Rostbøll og Marianne Stecher-Hansen

Tilsynsførende: Finn Hauberg Mortensen † og Klaus P. Mortensen

Finansiering: Augustinus Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Kunstrådets Litteraturudvalg, Velux Fonden og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

Karen Blixen. Værker er den første videnskabelige udgave af Karen Blixens (1885-1962) fiktive forfatterskab. Hvert bind udgives efter moderne tekstkritiske principper og rummer ud over selve teksten en kommentardel (ordforklaringer, realkommentarer, intertekstuelle noter) og en efterskrift. Hertil kommer evt. bilag, der kan kaste nyt lys

over værket. Trykgrundlaget udgøres af førstetrykkene, som i en række tilfælde jævnføres med det overleverede manuskriptmateriale. Projektet er XML-baseret, hvilket giver et langt mere fleksibelt arbejdsgrundlag end ved brug af traditionel tekstbehandling.

Arbejdet med seriens fjerde bind, *Gengældelsens Veje*, nærmer sig sin afslutning, og bindet er planlagt til at udkomme i september 2013. Arbejdet med seriens femte bind, *Sidste Fortællinger*, er påbegyndt, og titlen forventes at udkomme medio 2014.

Udkommet:

Den afrikanske Farm, tekstkommentar og efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard, 2007

Vinter-Eventyr, tekstkommentar ved Peter Olivarius † og Henrik Blicher, efterskrift ved Poul Behrendt, 2010

Syv fantastiske Fortællinger, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard, 2012

Dansk Sproghistorie

Redaktion: Ebba Hjorth (ledende redaktør), Birgitte Jacobsen, Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen
Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker
Finansiering: Carlsbergfondet

Dansk Sproghistorie vil blive publiceret som et 4-binds bogværk (i alt ca. 2.000 sider) og som en webside. Bøgerne, hvoraf de tre er emneopdelte fremstillinger og det fjerde en tværgående kronologisk fremstilling, har fået arbejdstitlerne *Dansk i spil og samspil*, *I maskinrummet*, *Dansk i brug* og *Hele historien*.

Dansk identitetsdannelse, udforskningen af sproget, det danske sprogs betydning og status i Norden og i verden i øvrigt, læse- og skrivekynighed samt de forskellige skrifter beskrives historisk i *Dansk i spil*. I *I maskinrummet* behandles de klassiske sproghistoriske discipliner, *ortografi*, *udtale*, *ordforråd*, *bøjning*, *syntaks* og *interpunktion*. *Dansk i brug* rummer kapitler om forskellige genrers sprog (fx bibelsprog, juridisk sprog, folkevisesprog, mediesprog og sproget i de elektroniske medier), enkeltforfatteres sprog samt beskrivelse af brugen og betydningen af andre sprog i Danmark.

Langt de fleste af kapitlerne i disse tre bind er under slutredigering, og det fjerde bind er planlagt og kan påbegyndes i år. Websiden

skal bl.a. rumme introduktion i ord og video til *Dansk Sproghistorie*, oversigt over og korte resuméer af værket. Dertil kommer dokumentations- og billedmateriale der af pladshensyn må udelades af bogen. Endelig udnyttes webmediets særlige muligheder til lyd- og billedoptagelser, interaktiv tidslinje over sprogets udvikling med indbygget kortfunktion samt databasebaserede litteraturlister og ord- og sagregistre som muliggør flerdimensionale, filterede søgninger.

Der skabes

sammenhæng mellem bogværk og webside ved at placere QR-koder og løbenumre i bogsidernes margener.

Der foregår i øjeblikket forhandlinger med et konkret forlag om trykningen af værket. Carlsbergfondet har ved den seneste uddeling bevilget penge til det fortsatte redaktionsarbejde og til det innovative arbejde med at sammenkæde bogværk og webside. Fondet imødeser en ansøgning om trykningen.

Danske Klassikere

Redaktion: Elise Iuul, Camilla Zacho Larsen og Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør)

Studentermedhjælp: Helene Holtse og Mette Elholm Ishøj

Klassikerudvalg: Søren Peter Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Johnny Kondrup, Birthe Melgård, Jesper Gehlert Nielsen og Søren Schou

Finansiering: Kunstrådets Litteraturudvalg

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker omspændende de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Tom Kristensen (1893-1974). Der er nu udgivet omkring 85 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende kommentarer og efterskrifter. Titlerne lagerføres i 15 år.

Danske Klassikere omfatter altså en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle, der burde være det. Serien udgøres ikke kun af guldrandede klassikere, men også af værker, der i dag med urette er ganske ukendte, selv om de i samtiden nød stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især 1830-1900. Det er redaktionens ønske, at også titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse,

har en kvalitet, der gør dem til en udfordring for læserne netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en (fjern og) fremmed tid.

Redaktionsarbejdet har også i det forløbne år i altovervejende grad været koncentreret om afviklingen af igangværende udgivelsesprojekter. Hertil kommer en række genoptryk, som forberedes i seriens 'nye' layout.

I februar 2013 rekonstitueredes klassikerudvalget. Redaktionen retter en varm tak til det afgående udvalg for et fint og frugtbart samarbejde. Det nytiltrådte udvalg vil i første omgang koncentrere sig om afgrænsningen af nye indsatsområder: Titlerne før 1800 er kun ganske få, ligesom Guldalderen er sparsomt repræsenteret. Rekrutteringen og oplæringen af nye og yngre udgivere vil blive prioriteret højt.

Arbejdet på den nye hjemmeside (www.danskeklassikere.dk) er genoptaget og forventes afsluttet i løbet af beretningsåret. Den nye hjemmeside vil foruden at meddele nyheder om igangværende udgivelsesarbejde, nyudgivelser og genoptryk også bringe tekstprøver (i e-bogsformat) og evt. andet relevant materiale. Omlægningen af produktionsprocessen, hvorved layoutet tekst (og trykklar pdf) kan genereres på baggrund af skannet tekst og efterfølgende (delvis) maskinel XML-opmærkning, pågår stadig.

Den Danske Begrebsordbog

Redaktion: Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Den eneste begrebsordbog udarbejdet for dansk er Harry Andersens *Dansk begrebsordbog* fra 1945, et værk som i sagens natur er mindre velegnet for moderne brugere når mere end 60 års tilvækst i ordforrådet må undværes. At der er et behov for en moderne dansk begrebsordbog, behøver næppe motive-res yderligere.

Med en treårig bevilling der omfatter seks årsværk i perioden 2010-2013, har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab fået en enestående mulighed for at udvikle en begrebsordbog til afløsning af Harry Andersens. Når det kan lade sig gøre med så begrænset en tidshorizont og redaktørindsats, skyldes det at værket ikke opbygges helt fra grunden.

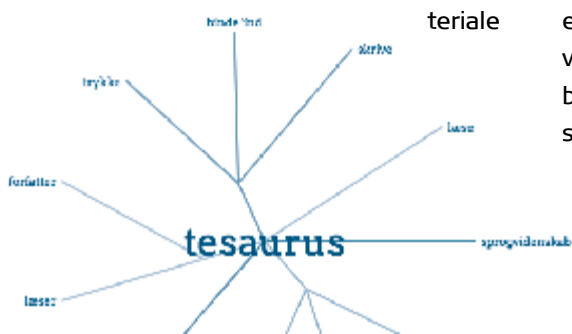
Selskabet har i forbindelse med projektet *DanNet* været med til at udvikle en formaliseret beskrivelse af betydningsrelationer på grundlag af ordforrådet og betydningsbeskrivelserne i *Den Danske Ordbog* (se nærmere herom under *ordnet.dk*). Dette ma-

teriale

bruges som udgangspunkt for arbejdet med begrebsordbogen, og som sidegevinst sikres derved overensstemmelse mellem *DanNet*, *Den Danske Ordbog* og *Den Danske Begrebsordbog*. Den overordnede struktur lægger sig forholdsvis tæt op ad Harry Andersen og dennes tyske forbillede, Franz Dornseiffs *Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen* i 8. udgave fra 2004.

I det forløbne år har redaktionen primært indholdsredigeret bogens 22 kapitler og ca. 900 afsnit, med mindre justeringer af redaktionsprincipper og -værktøjer. I februar 2013 var omkring tre fjerdedele af redigeringsprocessen afsluttet, og ordbogen indeholdt 131.000 (ikke nødvendigvis unikke) ord og udtryk. Den færdige ordbog ventes at blive på ca. 1.000 sider.

Der planlægges en udgivelse i to parallelle publikationer: dels en trykt ordbog i ét bind forsynet med stikordsregister, dels en netpublikation hvor den begrebsmæssige komponent i netversionen af *Den Danske Ordbog* udvikles og integreres i *ordnet.dk*. Redaktionen har i året foretaget omfangsberegninger og udarbejdet principper for generering af indeks, som i en begrebsordbog traditionelt har nogenlunde samme omfang som indholdsdelen. Der er udarbejdet principlayout ved Carl Zakrisson. Den trykte bog ventes at udkomme i slutningen af 2013.

Digitalisering af Meyers Fremmedordbog

Redaktion: Torben Christiansen

Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl og Henrik Lorentzen

Finansiering: Skibsreder Carsten Brebøls Almennyttige Fond

En digitalisering af Meyers Fremmedordbog vil gøre værket tilgængeligt for flere brugere, og ordbogen vil være et værdifuldt supplement til *Ordbog over det danske Sprog* på ordnet.dk og sproget.dk.

Den oprindelige og tidligere annoncerede plan med scanning og XML-opmærkning i samarbejde med et eksternt firma har måttet skrinlægges

da den korrekthedsprocent firmaet kunne tilbyde, var utilfredsstillende. I stedet har redaktionen indhentet tilbud på indtastning hos Kompetenzzentrum Trier efter samme model som *Ordbog over det danske Sprog* og *Holberg-Ordbog* (dobbel-indtastning og efterfølgende kollationering og fejlretning). Tilbuddet viste sig konkurrencedygtigt på både pris og kvalitet, og manuskriptet blev derfor sendt til Nanjing/Trier kort før jul 2012, hvorefter indtastningen finder sted i foråret 2013. Forud herfor er der udarbejdet en indtastningsmanual, og efter modtagelse af resultatet fra Trier resterer efterbehandling og konvertering til selskabets ordbogsredigeringsprogram, hvor det videre opmærkningsarbejde vil foregå. Dette arbejde og den efterfølgende netpublicering udføres i samarbejde med selskabets *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Karsten Friis-Jensen †, Bent Jørgensen og Rikke Agnete Olsen

Finansiering: Carlsbergfondet

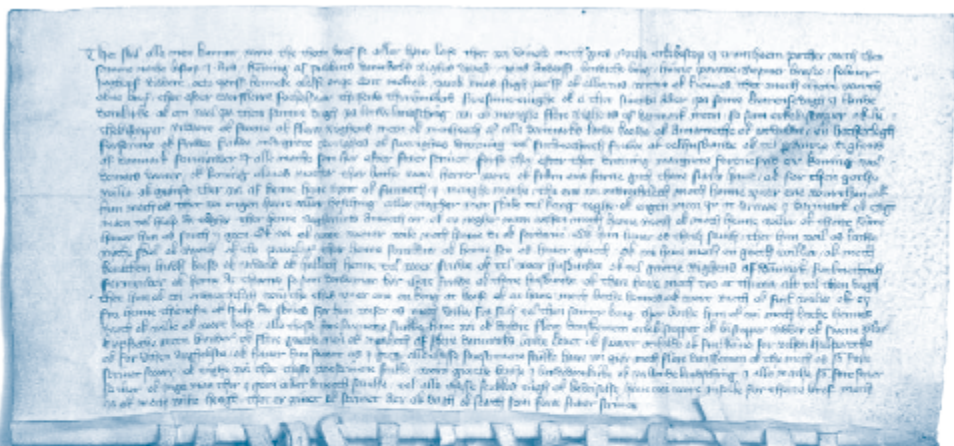
Diplomatarium Danicum har eksisteret siden 1932. Indtil videre er 35 trykte og 5 elektroniske bind udkommet i 4 rækker indeholdende samtlige danske diplomater eller diplomater vedrørende Danmark fra perioden 789-1412. Fjerde rækkes elektroniske bind dækker perioden 1401-1412. For tiden pågår arbejdet med at publicere 5. række online, dvs. årgangene 1413-1450.

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument, fx pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater,

lejekontrakter, pantebreve, domme etc. Samtlige diplomer oversættes til moderne dansk. Der arbejdes på en uniformering af *diplomatarium.dk*, således at designet for 5. række bliver det bestemmende. Derfor fremtræder årgangene 1410-1412 fra 4. række nu som teksterne i 5. række.

Diplomatarium Danicum arbejder tematisk, således at tekster bliver publiceret på grundlag af emner, som synes af særlig forskningsmæssig interesse. Emnerne er pr. 1. januar 2013: konflikten om Sønderjylland, de kirkelige domstoles virksomhed samt elektroniske publiceringsformer. Parallelt med tekstudgivelsen skrives afhandlinger.

September 2012 blev Anders Leegaard Knudsen optaget som medlem af Commission Internationale de Diplomatique. Dermed er en værdifuld kontakt, som i sin tid Herluf Nielsen varetog, blevet genoptaget.

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Merete K. Jørgensen (ledende redaktør), Marita Akhøj Nielsen og Merethe Ross

Studentermedhjælp: Mette Rahbek

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Orlík Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvor vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år, *Gammeldansk Ordbog* dækker, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansksprogede tekster fra middelalderen skal som endemål behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller, samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder. Ordbogens omfattende seddelsamling er digitaliseret og er frit tilgængelig fra selskabets hjemmeside. De digitale sedler anvendes i selve redigeringsarbejdet, idet links til sedlerne har erstattet den traditionelle indskrivning af citater. Det har betydet en mere effektiv redigeringsproces.

Med Velux Fondens generøse bevilling til projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 69) blev der skabt økonomisk mulighed for at udvikle en hjemmeside, der kan fremvise ordbogens artikler, både de oprindelige artikler med indskrevne citater og de links-redigerede artikler.

+ Thet frod och slym, som wārdnet drefr op, / thet
mēt fōddne hwn [d̄v̄r̄. f̄v̄r̄] s̄yn swlthene krop, / s̄yne
hēnder mātne hwn ey wēdne / J flothen: som adam tha i
stod / al wārden war thēm baadhe i mod / thet er nw
.xl. d̄arfue [gr̄f̄r̄; d̄arfue yd̄r̄.] / Sidhen thu ḡl̄st i
thetne kaaldhe wārd / ieg bedher t̄ig adam gaok nw
t̄il land / [ēv̄r̄].
Stub
HrMsch. 154, 28. ~~154~~
v. s. l. m. 56.

Arbejdet med at udforme detaljerede kravsspecifikationer for en sådan hjemmeside er påbegyndt, ligesom arbejdet med at supplere alle ordbogens opslagsord med oplysninger om ordets ældste forekomst i dansk. Oplysninger om ordenes tidligste forekomst er blevet efterlyst af lingvister, leksikografer og

sproghistorikere, men det har vist sig, at mange også uden for de snævre faglige kredse finder sproghistorien, især ordenes liv og død, spændende.

Sideløbende arbejdes der på at koble de gammeldanske ord til moderne former, hvor det er muligt. Der linkes altovervejende til selskabets elektroniske ordbogsressourcer (*Den Danske Ordbog, Ordbog over det danske Sprog* og supplement), og linkningen foregår på ordniveau, ikke betydningsniveau. I første fase betyder sammenkoblingen af de gammeldanske glosor med moderne former, at det bliver muligt at slå op i dele af *Gammeldansk Ordbog* uden at kende dennes normaliseringspraksis. Faciliteten vil øge brugergruppen betragteligt, og den kommer også til at fungere som en løbende forklaring af de tekster, som *Studér Middelalder på Nettet* (se s. 72) publicerer, idet der fra hvert enkelt ord i teksterne linkes til de relevante ordbogsartikler. I en senere fase vil det gammeldanske ordforråd kunne indgå i en samlet elektronisk ressource, der omfatter hele det danske sprog, fra dets første optræden i de middelalderlige kilder til dets form og brug i nutidens sprog.

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Karen Skovgaard-Petersen (ledende redaktør) og Peter Zeeberg

Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle, Anja May Jensen og Rune Biede Nielsen

Bestyrelse: Anne Mette Hansen, Jørn Lund, Finn Hauberg Mortensen † og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Kunstrådets Litteraturudvalg, Undervisningsministeriet; den norske del finansieres primært af Universitetet i Bergen

Ludvig Holbergs Skrifter er et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen, med inddragelse af Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket i Bergen som samarbejdspartnere. Målet er at etablere en tekstkritisk, gennemkommenteret udgave af Holbergs samlede værker på internettet. Teksterne vil desuden blive udgivet i trykt form. De latin- og fransk-sprogede værker vil blive ledsaget af oversættelser til dansk eller norsk.

Den norske redaktion tager sig af

Holbergs sagprosa, herunder de historiske værker og Holbergs essays. Den danske redaktion har ansvaret for den skønlitterære del af Holbergs forfatterskab. Det drejer sig bl.a. om komedierne, epigrammerne, *Peder Paars* og *Niels Klim*. Hertil kommer Helte- og Heltindehistorierne og Levnedsbrevene.

I arbejdet med at etablere et websted er projektet i det forløbne år blevet assisteret af digitaliseringsenheden Uni Computing (tidligere Uni Research og før det Aksis), som er knyttet til Universitetet i Bergen. I årets løb har Uni Computings arbejde bestået i at færdiggøre en omlægning af teksterne til visning gennem et nyt software. Webstedet rummer nu alle trykte Holbergtekster indskannet efter Carl S. Petersens udgave og herefter XML-opmærket og korrekturlæst i forhold til førsteudgaverne. Teksterne bearbejdes løbende tekstkritisk, samtidig med at de forsynes med kommentarer og indledninger. En mindre omfattende version af dette websted er offentlig tilgængelig på holbergsskrifter.dk og holbergsskrifter.no, mens størstedelen af materialet foreløbig kun er tilgængeligt med et password.

Den danske redaktion har tilrettelagt arbejdet således at det tekstkritiske arbejde foretages af redaktionens medlemmer, mens kommentarer udarbejdes dels af redaktionsmedlemmer, dels af eksterne kommentatorer.

I løbet af 2012 er der arbejdet med tekstkritik, indledning med kommentar til *Peder Paars*, Levnedsbrevene, Heltehistorierne, Skæmtedigtene, *Niels Klim* og en række komedier. Peter Zeebergs oversættelse af *Niels Klims underjordiske rejse* er udkommet i trykt form (Forlaget Vandkunsten).

Endvidere har redaktionen læst korrektur på den norske redaktions tekststudgave af *Danmarks og Norges geistlige og verdslige Staat, 1749*. Denne tekst skal udkomme som en jubilæumsudgave i 2014 til markering af 200-året for Norges løsrivelse fra Danmark.

Tre ph.d.-stipendiater er i gang med deres ph.d.-studium med Holberg-emner, henholdsvis Helte- og Heltindehistorierne, *Niels Klim*-oversættelser og Holbergs tidlige pseudonyme forfatterskab. Stipendierne er Københavns Universitets bidrag til Holbergprojektet. En del af stipendiaternes pligtarbejde lægges i Holbergprojektets regi med relation til deres afhandlinger.

Det Kongelige Bibliotek har produceret digitale faksimiler af førsteudgaverne af den del af forfatterskabet som den danske redaktion har ansvaret for. Disse faksimiler er nu alle tilgængelige på webstedet i tilknytning til tekststudgaverne.

Redaktionens medlemmer har holdt en række foredrag om projektet og om enkelte Holbergtekster i løbet af året.

ISLEX

Redaktion: Aldís Sigurðardóttir
Samarbejdspartnere: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússons Institut for Islandsk Studier, afdelingen for leksikografi, Islands Universitet), Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. Fra 2011 udvidet med Fróðskaparsetur Føroya i Thorshavn og fra 2013 Helsinki Universitet
Tilsynsførende: Kjeld Kristensen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet, Undervisningsministeriet, Fondet for Dansk-Islandsk Samarbejde, Dansk-Islandsk fond, Nordisk Kulturfond og Nordplus Sprog under Nordisk Ministerråd

ISLEX er et netbaseret ordbogsprojekt over moderne islandsk med dansk, norsk

med udtale af de islandske opslagsord implementeret (muliggjort med støtte fra Nordplus Sprog).

Der blev åbnet for adgangen til den islandsk-danske/norske/svenske del af ordbogen (islex.hi.is, islex.dk, islex.no og islex.se) i 2011 med afholdelse af arrangementer i Island, Danmark og Sverige.

Ordbogen opfylder især islandske brugeres behov, eftersom dansk er et af fremmedsprogene i det islandske skolesystem. Interessen i de øvrige lande har imidlertid også været stor, og brugerne her tegner sig for ca. halvdelen af de samlede opslag i ordbogen.

Arbejdet med den danske

(bokmål og nynorsk), svensk, færøsk og finsk som målsprog udarbejdet i et samarbejde mellem de deltagende lande. Ordbogen omfatter ca. 48.000 opslagsord, hvoraf mange er forsynet med sprogbrugseksempler af forskellig art. I 2012 blev lydfiler

del af *ISLEX*-ordbogen ophørte 1. juni 2012. De islandske, norske, svenske, færøske og finske redaktioner er stadig aktive, og der oprettes fortløbende nye ordbogsartikler, hvilket betyder, at en bruger af den danske del vil støde på artikler, der ikke er redigeret på dansk.

It-drift

Medarbejdere: Thomas Hansen (it-koordinator), Jonas Nielsen, Morten Nielsen og Anders Bruun Olsen (it-ansvarlig)

It-afdelingen varetager Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs daglige drifts- og supportbehov for husets administration og projekter. Desuden ydes der udviklings-

Til belysning af selskabets it-behov udsendte et udvalg med repræsentanter for projekterne og it-drift i foråret 2012 en rapport, som på baggrund af interview evaluerede selskabets it-infrastruktur og formulerede anbefalinger til rationaliseringer og forbedringer.

Thomas Hansen er i forlængelse af stillingen som

støtte og konsulentbistand, der sikrer, at de retningslinjer, der er lagt for husets it-infrastruktur, iagttages.

I det forløbne år har afdelingen fortsat konsolideringen af virksomhedens serverkapacitet. Herved overgår servere, som hidtil har kørt på særskilte maskiner, til såkaldte virtuelle enheder, som deler kapaciteten på færre, men kraftigere servere. Dette rationaliserer driften og sparer strøm i en tid, hvor stadig flere projekter arbejder og udgiver digitalt.

seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum* ansat som it-koordinator og skal som sådan forestå it-projektstyring og overtage de administrative opgaver i it-afdelingen, som ikke falder under systemadministration.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Karsten Friis-Jensen †,
Karen Skovgaard-Petersen og Peter
Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftte Jensen
og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med paralleloversættelse, indledning og noter af et repræsentativt udvalg af danske latinsprogede hyrdedigte fra perioden 1560-1580: Erasmus Lætus: *Bucolica*, 1560, Hans Philipsen Pratensis: *Daphnis*, 1563, Hans Lauridsen Amerinus: *Ecloga de pacis foedere*, 1573, Peder Jacobsen Flemløse: *Ecloga de eclipsi solari*, 1574, Zacharias Widing: *Iolas*, 1577, Hans Hansen Stage: *Ecloga in obitum Catharinae Hasebard*, 1578, og Niels Pedersen: *Dialogismos*, 1580. De oprindelige publikationer skal i alle tilfælde udgives i deres fulde omfang.

De udvalgte værker er alle skrevet inden for Frederik 2.s regeringstid og repræsenterer et bredt spektrum af de temaer, der behandles i tidens latindigtning. Udgivelsen vil være den første omfattende moderne udgave af dansk latindigtning fra renæssancen. En enkelt af teksterne, Niels Pedersens *Dialogimos*, er aldrig tidligere behandlet. Det er et hidtil ukendt stykke dansk latinlitteratur, som i 2003 dukkede op i et nordtysk herregårdsbibliotek.

I løbet af 2008 er hyrdedigtene af Pratensis, Amerinus, Flemløse, Widing, Stage og Pedersen blevet gjort tilgængelige på nettet, såvel i latinsk tekstudgave som i dansk oversættelse, som del af tekstbasen på sitet renaessancesprog.dk. Bogudgaven af de seks digte med indledning, noter og kritisk apparat er under udarbejdelse.

ordnet.dk

Redaktion: Jørg Asmussen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

It-udviklere: Jonas Nielsen og Nicolai Hartvig Sørensen

Studertermedhjælp: David Christian Svendsen-Tune og Michal van Zelm

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

Ordnnet.dk er Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs websted for moderne ordbøger og tekstkorpora. Siden giver adgang til digitale versioner af *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog* med supplement og til selskabets digitale og søgbare tekstsamlinger i *KorpusDK*. *Ordnnet.dk* indeholder desuden en række sider om resurserne, spil, mulighed for at indberette nye ord samt et udvalg af sproglige spørgsmål som redaktionen løbende modtager og besvarer.

Ordnnet.dk har udviklet sig til at være danskernes foretrukne sted når de har brug for hjælp og vejledning med ordforrådet. Ordbøgerne er de eneste frit tilgængelige danske betydningsordbøger på nettet og er dem brugerne først støder på når de søger efter et ord ved hjælp af Google. Siden lanceringen på nettet i 2008 har *ordnet.dk* haft et stigende antal besøgende og har i februar 2013 haft over 37.000 besøg og

mere end 105.000 sidevisninger i gennemsnit pr. dag. Det giver *ordnet.dk* en stabil placering blandt de ca. 400 mest besøgte hjemmesider i Danmark.

I perioden 2012-2013 har redaktionen vedligeholdt alle dele af webstedet: Der er redigeret lidt over 500 nye artikler i *Den Danske Ordbog*, *KorpusDK* er blevet gjort klar til en snarlig publicering af et stort antal tekster under navnet *Korpus 2010*, og *Ordbog over det danske Sprog* har fået tilføjet størstedelen af materialet fra supplementet. På hjemmesiden er elementerne »Sprogligt«, »Dagens ord« og »Indsendte forslag til nye ord« på forsiden af *Den Danske Ordbog* løbende blevet vedligeholdt, og redaktørerne har ydet offentligheden sproglig førstehjælp ved at besvare brugerhenvendelser og medvirke i DR's sprogprogram *Sproglaboratoriet* på P1.

Blandt årets større opgaver skal følgende fremhæves:

Alle opslagsord i *Den Danske Ordbog* forsynes med udtale i form af lydfiler. Det sker i et samarbejde med Mikro Værkstedet A/S og Multimediestudiet ApS. Foruden logistikken er en stor opgave for redaktørerne at kontrollytte samtlige udtaler inden de publiceres. Dette arbejde har stået på gennem hele året, og i marts 2013 var der publiceret over 70.000 lydfiler, mens resten ventes at følge

efter i løbet af 2013. Opgaven har taget lidt længere tid end beregnet, primært pga. personaleudskiftning og flaskehalsproblemer hos vores samarbejdspartner.

Udover den offentlige korpusside udvikles der et internt korpusprogram til brug for redaktørerne. Det er tanken at redaktørerne i dette program får adgang til alle korпустekster som selskabet råder over, og desuden forsynes det med funktioner der skal forøge artikelproduktionen i forhold til den nuværende, noget mere tidkrævende fremgangsmåde. En første version af det interne korpusprogram blev klar i efteråret 2012, og arbejdet med at udvikle det fortsætter i den kommende tid.

Arbejdet med udvikling af en app til *Den Danske Ordbog* har stået på gennem hele perioden, dog med veksellende intensitet og også med vekslende udviklere hos vores eksterne partner. Et nulpunkt blev nået i efteråret 2012 da den eksterne udvikler forlod firmaet, og planerne mere eller mindre måtte skrinlægges. I stedet indledte redaktionen et samarbejde med en it-studerende der viste interesse og flair for opgaven. På det seneste er det oprindelige samarbejde med Miracle A/S dog blevet genoplivet, og vi har nu forhåbninger om at appen omsider kan lanceres til iOS og Android i løbet af foråret 2013.

På it-siden har den stigende brugerinteresse krævet en ekstraordinær indsats. I løbet af året har der været perioder med overbelastning, forlængede svartider og undertiden nedbrud til følge. I samarbejde med selskabets it-afdeling har redaktører fra *ordnet.dk* derfor medvirket til forskellige løsninger på software- og hardwarensiden, løsninger der heldigvis lader til at have haft den ønskede effekt. Hjemmesiden har kørt stabilt siden december 2012 med acceptable svartider på forespørgsler. Der er dog ikke tvivl om at området kræver fortsat bevågenhed og justeringer hvis tendensen med stigende trafik fortsætter.

Redaktørerne af *ordnet.dk* indgår i selskabets *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*. Denne afdeling varetager foruden *ordnet.dk* også udarbejdelsen af *Den Danske Begrebsordbog* (se s. 29), vedligeholdelsen af det nu afsluttede projekt *DanNet* og fungerer desuden som konsulenter eller ansvarlige for digitaliseringsprojekter, hvoraf flere er beskrevet selvstændigt (se *Digitalisering af Meyers Fremmedordbog* og *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*). *Holberg-Ordbog* blev offentliggjort på *holbergordbog.dk* 1. marts 2011, mens Schultz' *Dansk Fremmedordbog* og *Den Store Danske Udtaleordbog* er i færd med at blive gjort klar til digital publicering.

Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa

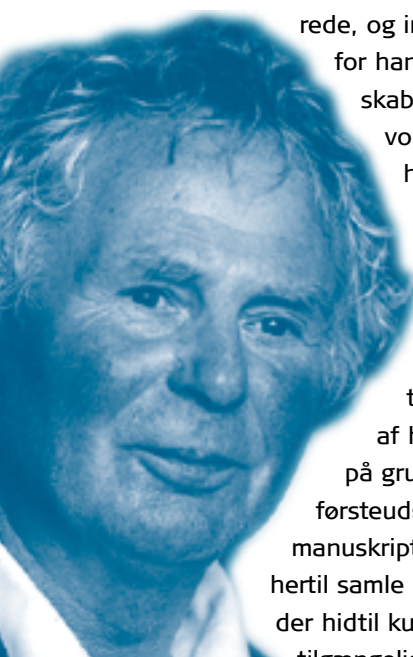
Redaktion: Jeppe Lindquist Barnwell og Anders Juhl Rasmussen

Udgivere: Anders Thyrring Andersen, Lotte Thyrring Andersen, Jørn Erslev Andersen, Jeppe Lindquist Barnwell, Poul Behrendt, Knud Bjarne Gjesing, Jonas Holst, Marianne Juhl, Steen Klitgård Povlsen, Anders Juhl Rasmussen og Erik Skyum-Nielsen

Studentermedhjælp: Helene Holtse og Rune Biede Nielsen

Tilsynsførende: Ebba Hjorth, Lasse Horne Kjældgaard og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Velux Fonden

Peter Seeberg (1925-1999) var en af de betydeligste danske forfattere i anden halvdel af det 20. århundrede, og interessen for hans forfatterskab er stadig voksende. Det har længe været et ønske at få iværksat en tekstkritisk, kommenteret udgave af hans værker på grundlag af førsteudgaver og manuskripter og i tillæg hertil samle de tekster, der hidtil kun har været tilgængelige i mindre publikationer eller som manuskript. Seebergs trykte produktion består af ca. 500 publikationer fordelt på romaner, noveller, kortprosa, dramatik, børne- og ungdomslitteratur foruden et omfattende faglitterært forfatterskab. Udgivelsen vil

i første omgang prioritere de fire romaner, seks novelle- og kortprosasamlinger samt en mængde tekster uden for samlingerne. Hertil kommer et større antal (ca. 120) tilsyneladende færdige, men upublicerede noveller og kortprosattekster, som det er hensigten at udgive digitalt.

I løbet af året har redaktionen arbejdet med tekstetablering, tekstkritik og redaktion af efterskrifter. To studieophold i Peter Seebergs arkiv på Hald Hovedgaard ved Viborg har været foretaget med henblik på at identificere og tilvejebringe det publicerede og upublicerede materiale, og samtlige tekster til de planlagte 11 bind er nu registreret, scannet, første-korrekturlæst samt opmærket i XML til brug for senere digital publicering. Herudover er de ca. 120 upublicerede noveller og kortprosattekster identificeret og faksimileret. Et arbejdsseminar med deltagelse af samtlige bidragsydere blev afholdt i oktober 2012, og efterfølgende er de første forslag til efterskrifter modtaget og redaktionen af dem indledt. Udgivelsesprojektet er desuden blevet præsenteret ved et seminar på Københavns Universitet 25. maj 2012 samt i artikler og interview i *Kristeligt Dagblad* (18. august 2012), *Politiken* (1. september 2012) og *Weekendavisen* (14. december 2012).

sproget.dk

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
It-udvikler: Jonas Nielsen
Studentermødjhjælp: Astrid Hjorth Balle, Kristine Lausten Boeskov og Mette Elholm Ishøj
Samarbejdspartner: Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

sproget.dk ønsker at være det sted på internettet hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet mht. sproglige informationer.

Fra søgefeltet får man på én gang adgang til en lang række sproglige opslagsværker og andre nyttige værktøjer, herunder bl.a. *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye*

ord i dansk, *KorpusDK* samt svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn. Man finder oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som »Hvad er sprog?«, »Etymologi«, »Sms-sprog« m.fl. I små og sjove quizzer kan man derudover teste sin viden om fx chatsprog, gamle ord og ordsprog, ord fra vore nabosprog, pendulord mv., såvel som man i ordmuseet kan gå på opdagelse blandt ord der ikke længere anvendes så hyppigt.

Efter sidste års opdatering af *sproget.dk's* ydre er en overvejende del af det seneste års arbejde foregået bag kulisserne. I kølvandet på at flere og flere dagligt finder vej til *sproget.dk*, har vores server således haft vanskeligt ved at følge med, hvilket alt for ofte har resulteret i at si-

sproget.dk

Indgangen til det danske sprog

FORSIDE

NYHEDER

RÅD OG REGLER

TEMAER

LEG OG LÆR

Søg på alt der vedrører det danske sprog

På sproget.dk får du svar på spørgsmål om grammatik, stavning, sprogpolitik m.m. Du kan teste dine sprogkundskaber, lege med sproget, dele sjove smuttere og meget mere

Indtast din søgning

SØG

Erstbesøgning | Hjælp til søgning | Se hvad du søger |

Nyheder

- 27/02 2013 Sociolingvistikken grundlægger besøger Danmark
- 26/02 2013 Medlernes brug af politisk ladet udtryk
- 25/02 2013 sproget.dk nomineret til pris
- 25/02 2013 Ph.d.-forsvar på KU
- 22/02 2013 Svar på kronik om danskernes sproglige døvenskab

† Gå til nyhedsoversigten

Ændringer i retskrivningen

Retskrivningsordbogen 2012 er udkommet. Det betyder at der er en del vejledninger, svar mv. som skal opdateres på sproget.dk. Du kan følge med på siden:

† Retskrivningen på sproget.dk

Holdet var allerede inden pausen fuldstændig hæklet af

Skrevet af: [Lars Trap-Jensen](#)
 Brug sproget.dk, og søk sproget på nettet. For far mere end!

Udgivet af: [Sproget.dk](#)

MÅNEDENS TEMA

Sms- og chatsprog

Læs fx om hvordan sms- og chatsprog adskiller sig fra andet skriftsprog, om vi skal være bange for at sms- og chatsproget påvirker det almindelige skriftsprog, og om hvad der kendetegner disse genrer.

Læs mere om sms- og chatsprog

den har været nede, dvs. ikke tilgængelig; til stor frustration for både brugere og redaktion. For at afhjælpe dette blev *sproget.dk* i efteråret suppleret med yderligere 2 servere så vi nu har i alt 3 servere til at betjene det stigende antal besøgende, som i dag udgør ca. 12.500 brugere på hverdage, en stigning på 47 % i forhold til samme tidspunkt sidste år.

Sideløbende med dette har redaktionen gennem en længere periode haft et samarbejde med en 2. HF-klasse fra Københavns Åbne Gymnasium. Formålet med dette har bl.a. været at få et større indblik i hvordan netop denne aldersgruppe bruger og oplever *sproget.dk*, mhp. evt. tilretninger af siden.

Lanceringen af den nye *Retskrivningsordbog* den 11. november 2012 har også lagt beslag på megen tid. Tiden op til lanceringen – og ikke mindst tiden efter – er således gået med at opdatere samtlige sider så alle informationer atter er i overensstemmelse med de nye retskrivningsregler.

Nyhedsarkivet er i år vokset med ca. 200 nyheder, dvs. gennemsnitligt 4 nyheder om ugen.

Afslutningsvis skal det nævnes at *sproget.dk* sammen med yderligere fire hjemmesider var nomineret i Digitaliseringsstyrelsens årlige måling af kvaliteten af den offentlige, digitale betjening af borgere og virksomheder (*Bedst på Nettet*) i kategorien »Portaler«.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Harald Illsøe og Karen Skovgaard-Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historieskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hovedværk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleltekst.

Den afsluttende revision af manuskriptet pågår.

Sven Aggesøns skrifter

Udgivere: Karsten Friis-Jensen † og Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Karsten Christensen og Karen Skovgaard-Petersen

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

M.Cl. Gertz publicerede i 1916 en epokegørende nyudgave af Sven Aggesøns skrifter fra det sene 12. århundrede på grundlag af et håndskrift, der kun i begrænset omfang var blevet udnyttet tidligere, AM 33 i kvart fra begyndelsen af det 17. århundrede. Gertz forstod, at denne meget fejlbehæftede afskrift af et nu tabt middelalderligt håndskrift var et langt bedre tekstvidne til Svens skrifter end Steffen Hansen Stephanius' trykte udgave fra 1642, den eneste anden kilde til værket, som tydeligvis repræsenterer en bearbejdelse af Svens tekst. Gertz kunne udbedre AM 33's

tekst ved hjælp af Stephanius' udgave, ved dristig anvendelse af palæografisk analyse og konjunktural kritik. Men som påvist af Karsten Christensen i en afhandling fra 1978 tog Gertz fejl i sin antagelse af at Stephanius havde udgivet en middelalderlig bearbejdelse fra ca. 1300 af Svens værker. Det er overvejende sandsynligt, at Stephanius selv bearbejdede den tekst, han fandt i samme middelalderlige håndskrift, som var AM 33's forlæg. Det betyder, at Stephanius' udgave får en anden og større betydning, end Gertz tillagde den i rekonstruktionen af AM 33's forlæg, og dermed af den middelalderlige arketype til Svens værker. Oxford-historikeren Eric Christiansen udgav i 1992 en grundigt kommenteret engelsk oversættelse af Svens værker, som også i et vist omfang går ind på tekstproblemer,

men som især kaster nyt lys over den historiske baggrund. Med udgangspunkt i Gertz', Karsten Christensens og Eric Christiansens resultater står en moderne editionsfilolog stærkt rustet til en tekst-kritisk nyudgave af Svens værker, hvis vedkommende samtidig udnytter de store digitale tekstkorpora af relevante klassiske og middelalderlige paralleltekster på latin, som nu er tilgængelige på internettet. Den nye kritiske tekst adskiller sig fra Gertz' på mange vigtige punkter, og derfor er der også behov for en moderne dansk nyoversættelse, til afløsning af Gertz' egen fra 1916. Dette er den videnskabelige baggrund for nærværende udgivelse, som i en vis forstand kan betragtes som en paralleludgivelse til Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs tosprogede Saxo-udgave fra 2005.

Udgivelsesprojektet er støttet af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation som et led i det kollektive projekt *Danish Historical Writing before 1225 and its Intellectual Context in Medieval Europe* (2010-2014), siden juli 2012 ledet af Thomas K. Heebøll-Holm, Københavns Universitet. Bevillingen inkluderer et beløb til trykning.

Siden Karsten Friis-Jensens bortgang i juli 2012 har arbejdet ligget stille. Hans efterladte manuskript er gennemgået mhp. færdiggørelse.

Anna og Michael Anchers breve

Udgiver: Elisabeth Fabritius

Tilsynsførende: Jørgen Korsgaard-Pedersen, Mette Winge og Inger Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)

Finansiering: Beckett-Fonden

Projektet gælder en videnskabelig publicering af breve fra og til kunstnerparret Anna Ancher (1859-1935) og Michael Ancher (1849-1927). De ældste korrespondancer giver indblik i Anna Anchers uddannelse og Michael Anchers vej til sit kunstneriske gennembrud i 1880, hvor parret gifter sig. Af Anna Anchers mors breve fremgår, hvor stærkt hun tror på datterens evner og aktivt støtter uddannelsen, ligesom de fortæller om lokalbefolkningens hårde livsbetingelser med drukneulykker og strandinger.

Som de første malere bosætter Ancher sig i Skagen og får dermed en central placering i den nyskabende, internationale kunstnerkoloni, som fra 1879 og igennem 1880'erne udfolder sig på stedet. Skagenskunsten er forankret i fransk naturalisme og realisme og udgør en hovedhjørnesten i Det Moderne Gennembrud i dansk maleri. I den tidlige periode har parret især kontakt med Carl Locher og Holger Drachmann. I firserne bliver P.S. Krøyer den dominerende skikkelse i kunstnerkolonien, og den deraf følgende rivalisering diskuteres pr. brev. I 1883 opstår venskaberne med Georg og Gerda Brandes og Henrik Pontoppidan. Under parrets

ophold i Paris 1889 får de et nært forhold til Sophus Schandorph og til en række nordiske kunstnere.

Brevene skifter karakter i 1890'erne, hvor Skagensmalerne ikke længere repræsenterer den kunstneriske avantgarde, men hvor deres popularitet hos publikum til gengæld tager til. Med turismens indtog i Skagen får Anchers bekendte blandt journalister, skuespillere og sommergæster, som køber eller bestiller malerier. Efter 1900 bliver byens embedsmænd og deres fruer en del af kunstnerkredsen, Drachmann får fast bopæl i Skagen, og Laurits Tuxen køber sommerbolig. Senere bliver kong Christian 10. og dronning Alexandrine ofte gæster hos Anchers. I 1908 er Ancher medstifter af Skagens Museum og engagerer sig frem til sin død i kunstkøb og en ny museumsbygning. Samtidig undrer parret sig over tidens moderne maleri. Kulturhistorisk giver brevene samlet set et meget nuanceret billede ikke blot af kunstmiljøet, men af Skagen i bredere forstand.

Transskription, punktkommentarer og noteapparat er udført i en integreret proces. Manuskriptet afsluttes tidligt i 2013, samtidig med at første korrektur læses. Efterfølgende tilføjes introduktioner, indekser og illustrationer, især historiske fotografier. Udgivelsen er berammet til medio maj 2014.

Jens Baggesen: Labyrinten

Udgiver: Henrik Blicher

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Klaus P. Mortensen

Værket er af Henning Fen-ger blevet kaldt »det 18de århundredes originaleste prosaværk«, men siden det første gang blev trykt i to bind 1792 og 1793, har Jens Baggesens (1764-1826) følsomme rejsebeskrivelse fra revolutionsåret 1789 kun kunnet læses i beskårne og hårdt redigerede udgaver. Opgaven går da ud på at tilvejebringe en kritisk og kommenteret udgave af den oprindelige helhed. Beslutningen om at udgive helheden og ikke nøjes med nok så veloplagte klassikeruddrag har betydning for kommentarniveauet: Ved at punktkommentere værkets lokale kontekst får man et klarere billede af Baggesens mellemværende med sin samtid.

Udgaven nærmer sig sin afslutning. Der stiles efter to tekstbind og et kommentarbind. Sidstnævnte udgøres af

omfattende punktcommentarer, en kort introduktion til værket samt de tre mindre tekstprøver, hvormed Baggesen i 1791 henvendte sig til de potentielle abonnenter i tidsskriftet *Minerva*. Når helheden er revideret i løbet af foråret, kan den udsendes til tilsynet. Udgiveren fungerer efter aftale som studieleder ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet til udgangen af dette år, så udgaven kan forventes afsluttet med udgangen af 2013 eller i begyndelsen af 2014.

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgiver: Niels W. Bruun

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667. Hertil kommer så de breve, der findes i andre trykte kilder, eller som udgiveren har fundet i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de Bartholinske breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret og samtlige breve oversat. Der pågår nu en afsluttende redaktion af den engelske oversættelse.

Anders Bording: Samlede Skrifter

Udgivere: Paul Ries og Erik Sønderholm †

Tilsynsførende: Ole Feldbæk og Steffen Heiberg

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Frederik Rostgaard i 1735 lod udgå deres udgave af Anders Bordings (1619-1677) samlede skrifter, lod de teksten af digtene og af den versificerede månedsavis *Den Danske Mercurius* fremtræde i en moderniseret sprodragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læser« ved at forsyne dem med »fornødne Opliusninger ved flere Stæder, hvor Meeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa Tider, da Versene skreves«. Mens Erik Sønderholm genoplivede digtene, og faksimilegengivelsen af *Den Danske Mercurius* automatisk genskabte avisen, arbejdes der stadig på det fjerde bind, kommentaren til den del af Bordings produktion, hvori han efter Grams mening bedst viste sin »Poetiske Opfinding og Artighed, eller hans Rigdom og Overflødig-hed i Talen«. Formålet med kommentaren, der har form af et leksikon af sprogligt, geografisk, biografisk og alment kulturelt indhold, er derfor at gøre *Den Danske*

Mercurius tilgængelig for en nutidslæser som et værk, hvis forfatter ikke blot beskrev, men også fortolkede sin egen og sin samtids verden.

Der arbejdes på renskrivning, korrekturlæsning og redigering af det fjerde bind.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte*, 1984

Anders Bording: *Den Danske Mercurius*, 1984

Kommentar til Anders Bordings digte, 1986

Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgiver: Benedikte F. Rostbøll

Tilsynsførende: Per Dahl og Keld
Zeruneith

Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. Verdenskrig, en brobygger mellem en traditionsbevidst poesi og den senere modernisme. Han har status af en nyklassiker, der ikke er til at komme uden om i dansk digtning. Alligevel findes hans digte ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer, der kan gøre hans digte tilgængelige for et større publikum.

Bjørnvigs lyriske
forfatterskab,
der omfatter
fjorten digt-
sam-

linger
og en
række
digte
offent-
liggjort i
tidsskrifter,

aviser m.v., falder
i to hovedfaser: (1)
1947-1968; (2) 1968-
1993. Den første fase
rummer fem store

digtsamlinger. Disse fem samlinger udgør hver især et højdepunkt i Bjørnvigs forfatterskab og i periodens poesi. De udgør tillige en tematisk helhed, hvilket hidtil ikke er blevet belyst. Det er derfor i første omgang mest preserende at udgive disse fem digtsamlinger i en pålidelig videnskabelig udgave med titlen *Thorkild Bjørnvig 1947-1968*, men projektet kan med fordel tilrettelægges således, at det vil kunne følges op af *Thorkild Bjørnvig 1968-1993* siden hen. Det er også hensigten at trykke dels en række manuskriptbaserede digte, dels en række digte fra perioden 1947-1968, som ikke er optaget i digtsamlingerne, men udelukkende trykt i tidsskrifter og aviser.

Bjørnvigs digte går i dialog med et stort og ofte vanskeligt stof, der kalder på kommentarer og forklaringer. Han trækker på en lang mytologisk og filosofisk tradition, der inkluderer antik, bibelsk og nordisk mytologi. Bjørnvig indskriver sig derudover i en tyskorienteret romantisk, symbolistisk lyriktradition. Mange af digtene har også en interessant og delvis udforsket tilblivelseshistorie, som bør kortlægges. Han rettede i vid udstrækning i sine digte, ikke kun mellem manuskript og førsteudgave, men også ved senere udgaver.

Der er i beretningsåret ikke arbejdet på projektet.

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl og Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Uffe Andreasen og Steffen Heiberg

Berlin som tysk Rigshovedstad, 1885, er ordnet i 67 tematiske kapitler, der opsamler Georg Brandes' (1842-1927) erindringer og indtryk fra årene 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

Udgaven, der følger førsteudgaven, men gør rede for forholdet til de underliggende artikler og senere ændringer, gengiver de oprindelige illustrationer, der blev udeladt ved optrykket i *Samlede Skrifter*. Bogens godt 500 sider tekst foreligger opsat. Kommentardelens verbal- og realkommentarer foreligger i version 2, registre i en første form. Arbejdet med de resterende dele pågår, men ventes tidligst afsluttet omkring årsskiftet 2013-2014.

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen (den ungarske brevveksling), Klaus Bohnen (den tysk-østrigske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)

Tilsynsførende: Flemming Conrad, Per Dahl (den ungarske brevveksling) og Lars Peter Rømhild

Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Else Marie Moth-Lunds Fond og Politiken-Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: I samarbejde med Prof. Dr. András Masát, Andrassy Universitát Budapest, er manuskriptet under revision; herefter vurderes behovet for yderligere tiltag.

Den tysk-østrigske brevveksling: På grund af udgavernes øvrige arbejde og sygdom skrider arbejdet langsomt frem, men tempoet forventes at kunne øges hen imod slutningen af 2013, så arbejdet kan afsluttes i 2014.

Den russiske brevveksling:
Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling:
Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:

Correspondance de Georg Brandes. I:

La France et L'Italie, 1952

Correspondance de Georg Brandes. II:

L'Angleterre et La Russie, 1956

Correspondance de Georg Brandes. III:

L'Allemagne, 1966

Correspondance de Georg Brandes. IV:

Notes et Références, 1966

Georg Brandes' Nietzsche- forelæsninger 1888

Udgivere: Per Dahl og Gert Posselt

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet omfatter en udgivelse af manuskriptet til Georg Brandes' (1842-1927) fem banebrydende forelæsninger ved Københavns Universitet i foråret 1888 over den tyske filosof Friedrich Nietzsche og af de deraf afledte artikler om »Aristokratisk Radikalisme«, der tryktes i hhv. *Tilskueren* og *Deutsche Rundschau* 1889 og 1890. På grund af den internationale interesse for forelæsningerne publiceres de i en dansk-tysk paralleludgave på det schweiziske forlag Schwabe & Co., Basel, i serien *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*. Teksten er ledsaget af en fyldig indledning og oplysende noter; den danske tekst desuden af et tekstkritisk apparat, mens apparatet i den tyske oversættelse rummer henvisninger til de refererede steder i Nietzsches værker.

Den danske og tyske tekst til såvel forelæsninger som tidsskriftversioner foreligger i afsluttet korrektur. Et fragment er tilføjet sammen med en tysk tekst, som fragmentet har vist sig at ligge til grund for. Tilføjelserne foreligger på dansk og tysk i afsluttet korrektur. Indledningen slutredigeres pr. 1. april 2013.

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1812 rummer et mangesidet begavet menneskes levende beskrivelse af tidens Europa. Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdifuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er fint skildret, og der bringes mange oplysninger om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehenschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdomshistorie,

men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

Manuskriptet til *P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen* er i oktober 2010 indleveret til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og er tilgået tilsynet. Til kritisk gennemlæsning af manuskriptet er overinspektør, mag.art. Bodil Bundgaard Rasmussen fra Nationalmuseet inddraget på konsulentbasis. Gennemlæsningen er afsluttet, og arbejdet med forord og indledning forventes tilendebragt i foråret 2013. Herefter fastlægges den endelige

tidsplan vedr. publikationen.

Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV

Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto †, Jan Pinborg † og Heinrich Roos †

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen og Erik Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Corpus Philosophorum Danicorum er en samlet udgave af videnskabelige arbejder fra middelalderen, som har danske forfattere. Alle værkerne er på latin, og de fleste har filosofisk indhold. Første bind fremkom i 1955, bind XIII i 1998 (bind IX var imidlertid oversprunget). Bind XIV, indeholdende Boethius de Dacias kvæstioner til Aristoteles' *De anima* og nogle anonyme kvæstioner til *Metafysikken*, som står i afhængighedsforhold til Boethius', udkom 2009.

Næste forudsete udgivelse er bind IX, som vil indeholde en samling af logiske og grammatiske afhandlinger (*sophismata*), hvortil også Boethius de Dacia har bidraget. Bindet udgives af Sten Ebbesen og Irène Rosier-Catach (Paris). Manus forventes færdiggjort i løbet af 2014.

Udkommet:

I,1-2: *Johannis Daci Opera*, 1955

II: *Martini de Dacia Opera*, 1961

III: *Simonis Daci Opera*, 1963

IV: *Boethii Daci Modi significandi*, 1969

V,1: *Boethii Daci De generatione*, 1972

V,2: *Boethii Daci Physica*, 1974

VI,1: *Boethii Daci Topica*, 1976

VI,2: *Boethii Daci Opuscula*, 1976

VII: *Incertorum Auctorum Quaestiones super Sophisticos Elenchos*, 1977

VIII: *Boethii Daci Quaestiones super IV librum Meteorologicorum*, 1979

X,1: *Petri Philomenae de Dacia Opera quadrivialia*, 1983

X,2: *Petri de S. Audomaro Opera quadrivialia*, 1984

XI,1-2: *Andreae Sunonis filii Hexaëmeron*, 1985

XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera*, 1998

XIII: *Thuonis De Vibergia Opera*, 1998

XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima – Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae*, 2009

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Allan Karker

Finansiering: Augustinus Fonden (bind I-III), Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standardudgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at

ren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også, at et register bliver en uundværlig indgang til værket, hvis man fx vil se, hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler indledningen til bind III (Ribekredsens ordsprogsamlinger) og bind VIII (registre). Arbejdet med bind III er netop genoptaget og forventes afsluttet i den nærmeste fremtid.

lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca. 33.000. Den valgte form giver forskere

Udkommet:

- I,1-2: Peder Låles Ordsprog, 1979
- II: »Hans Thomissøns Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago*, 1977
- IV: *Problemata et Proverbia moralia* & Hans Chr. Sthens Ordsprog, 1987
- V: Daniel Matras: *Proverbes*, 1981
- VI: Samlinger fra 17. århundrede, 1980
- VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige Danske Ordsproge*, 1983-1988

Den danske Rigslovgivning

Udgiver: Aage Andersen

Tilsynsførende: Allan Karker og Inger Dübeck (Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie)

Finansiering: Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation og Thorvald Dreyers Fond

Langt senere end de andre nordiske lande fik Danmark én fælles lov for hele riget, nemlig med *Kong Christian Den Femtis Danske Lov* af 1683, men der var dog muligvis gjort forsøg på at tilvejebringe en sådan rigsomfattende lov allerede i første halvdel af 1200-årene. Efter landskabslovenes fremkomst i 1100- og 1200-årene stagnerede retsudviklingen dog ingeniunde. Perioden frem til omkring 1500 prægedes ganske vist af et ikke overvældende antal love, der i overvejende grad omhandlede forfatnings- og forvaltningsretten, men centralmagtens voksende betydning afspejledes i 1500-årene i en omfattende rigslovgivning i form af forordninger, ordinanser og recesser, der supplerede og ændrede reglerne i landskabslovene. Også Christian 3.s forsøg på at tilvejebringe en fælles lovbog for hele riget forblev uden resultat.

V.A. Secher udgav i årene fra 1887 til 1918 det lovpriste værk *Corpus Constitutionum Daniæ*, der dækker lovgivningen i perioden fra 1558 til 1660. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har nu sammen med Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk

Historie (Kildeskriftselskabet) efter moderne editionsprincipper tilvejebragt en udgave af lovgivningen i tiden indtil Christian 2.s landflygtighed. Med arbejdet med recesserne fra Christian 3.s tid bliver enderne bundet sammen og den ældre danske rigslovgivning tilgængeliggjort i tilfredsstillende form.

Manuskriptet til det fjerde bind omfattende 1523-1558 er udarbejdet og har passeret tilsynet. Udgiveren arbejder med at indarbejde kommentarerne i manuskriptet med henblik på at gøre teksterne tryklare i løbet af foråret 2013.

Udkommet:

Den danske Rigslovgivning indtil 1400, 1971

Den danske Rigslovgivning 1397-1513, 1989

Den danske Rigslovgivning 1513-1523, 1991

Holger Drachmann – Amanda Nilsson (»Edith«). En brevveksling

Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Torben Nielsen og
Lars Peter Rømhild

Det Kongelige Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden

litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på, at »Udgivelsen af et udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«. »Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatterskab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom

på, at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vort kendskab til Drachmann i »Edith«-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab han [Drachmann] aldrig rigtigt forvandt«.

Der er i 2012 ikke sket det store fremskridt, men arbejdet forventes genoptaget i løbet af 2013. Indtil dato er der transskriberet og kommenteret i alt ca. 300 breve. Mod slutningen af 2013 forventes den

første større sending transskriberede breve at kunne afleveres til tilsynet; i løbet af efteråret 2014 frigøres udgiveren fra sine administrative forpligtelser og vil kunne intensivere arbejdet med Drachmanns breve.

har der været stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV, 1968-1970*, ligeledes udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er, at Borup ikke mente, at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig

Peder Hegelund: Susanna

Udgiver: Leif Stedstrup

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-
Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

Susanna er Peder Hegelunds (1542-1614) gendigtning af Bibelens beretning om den kyske Susanne, som eftertragtes af to vellystninge. Den gode får sin belønning, og de onde får deres velfortjente straf. Hegelund stammer fra Ribe, og med udgivelsen af dette værk vil den påbegyndte række af gamle skolekomedier rimeligt dække de danske landsdele.

Etableringen af komedieteksten og mellemspillet *Calumnia* er fuldført. Tilbage står udarbejdelsen af kommentarer, afsnit om proveniens mv.

William Heinesens breve. Et udvalg

Udgiver: Bergur Rønne Moberg

Tilsynsførende: Esther Schat Kiel-
berg, Aldís Sigurðardóttir og Jørgen
Schack

William Heinesens (1900-1991) lange brevskrivningsperiode omfatter perioden 1917-1990, dvs. fra før debuten i 1921 til efter udgivelsen af hans sidste fiktionsværk i 1985. Der foreligger tre brevsamlinger af William Heinesen: et nyetableret arkiv opbevaret hos Heinesenfamilien i Tórshavn, et arkiv af breve fra Heinesen til Ebba Hentze opbevaret på Det Kongelige Bibliotek og endelig endnu et Heinesen-arkiv på Det Kongelige Bibliotek, der bl.a. indeholder en korrespondance mellem William Heinesen og Jørgen-Frantz Jacobsen. Udgaven kommer til at indeholde breve fra alle tre samlinger og vil således byde på eksempler på Heinesens brevkunst gennem ca. 70 år. Det endelige udvalg foreligger nu og består af ca. 80 breve svarende til ca. 500 sider, hvoraf langt de fleste tilhører den traditionelle vennebrevs-genre, men udvalget rummer

også det, Heinesen kaldte 'afhandlingsbreve', der mere ligner essays end egentlige breve.

I løbet af projektets første år er det samlede brevudvalg transskriberet, hvoraf ca. halvdelen er kommenteret. Derudover er det omfattende materiale ved at blive registreret. Index og indledning til udgaven er ligeledes i proces.

Den 1. januar 2012 påbegyndte udgiveren et treårigt postdoc-projekt om William Heinesens breve og forfatterskab med titlen *Ekko over Atlanten. En kommenteret udgave af udvalgte breve af William Heinesen samt en tilhørende afhandling om brevene som værktøjlivelse*. Projektet bliver udført på Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet.

Foruden udgivelsesarbejdet består projektet af en fortolkningsdel i form af en undersøgelse af brevene som værktøjlivelse. Fortolkningsmæssigt åbner et bredt brevudvalg for en undersøgelse af brevene som et samlet grundlag for forfatterskabet og dets vej gennem størstedelen af det 20. århundrede.

Johannes V. Jensen: Kongens Fald

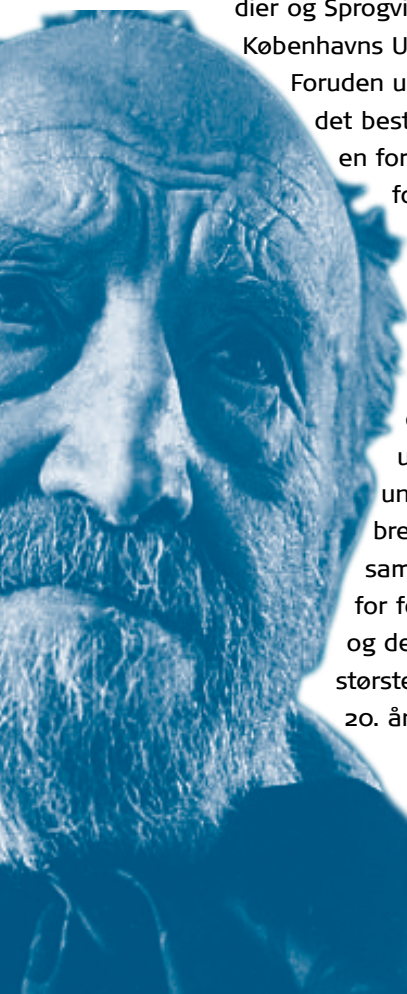
Udgiver: Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald, 1900-1901, er et hovedværk ikke blot inden for Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatterskab, men inden for dansk litteratur overhovedet og er da også ved flere rundspørger blevet udnævnt til århundredets danske roman. En manuskriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulderen og følge selve skabelsesprocessen skridt for skridt: Denne kan følges ved hjælp af et letforståeligt notations-system. Udgaven er yderligere enestående derved, at der kun er ganske få kladder bevaret fra Jensens hånd.

Den færdige tekst med indledning ved udgiveren blev i efteråret 2010 afleveret til tilsynsførende. Dennes rettelser og forslag er modtaget, og udgiveren er i gang med at indarbejde disse i det endelige manuskript, der vil foreligge i løbet af sommeren 2013.

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter, der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år, hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hovevende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse, er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sansede, uretoucheret realistiske billede af det myldrende lille samfund, der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Der arbejdes i første omgang med tillægget, da udgivelsen af Leonora Christinas egenhændige dansksprogede breve og akstykker vil være en væsentlig forudsætning for sprogbeskrivelsen.

Udkommet:

Leonora Christinas Jammers Minde.
Diplomatarisk udgave, 1998

Poul Martin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen, Karsten Kynde og Kim Ravn

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch og Flemming Lundgreen-Nielsen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været

udgivet i sin vidtfavnende helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget lidt; en stor del af forfatterskabet foreligger alene i ofte vanskelige manuskripter med talrige varianter. Den nye kritiske, kommenterede udgave er planlagt til at omfatte fem bind. Første bind vil rumme alle de poetiske tekster, både Møllers egne digte og hans Homeroversættelser, og

andet bind hovedværket *En dansk Students Eventyr*, 1824, samt den øvrige prosadigtning. De følgende to bind vil omfatte strøtankerne samt de filosofiske afhandlinger og forelæsninger. I femte bind vil man finde Møllers anmeldelser, hans polemiske indlæg samt endelig et supplement til Morten Borups brevudgave, *Poul Møller og hans Familie i Breve*, 1976.

I det forløbne år er den overvejende del af Møllers trykte skrifter lagt op på den digitale udgaves foreløbige hjemmeside: pmm.dsl.dk. Der er arbejdet videre med gengivelsen af tilblivelsesvarianter i de manuskriptbaserede tekster, og som eksempler herpå er forarbejder til *En dansk Students Eventyr* nu tilgængelige på hjemmesiden. Kommenteringsarbejdet fortsætter i ledige stunder.

Henrik Pontoppidans brevsvekslinger med brdr. Brandes

Udgiver: Flemming Behrendt, under medvirken af Henrik Loft Nielsen

Tilsynsførende: Per Dahl

Med alle tre brødre Brandes, Georg, Ernst og Edvard, stod Henrik Pontoppidan (1857-1943) på fortrolig fod, og de havde alle, som henholdsvis inspirator, arbejdsgiver og kritiker, på vekslende tidspunkter en vigtig indflydelse på hans arbejde. I alt er bevaret knap 300 breve mellem Pontoppidan og de tre, og de fremlægges her for første gang i en samlet helhed. Udgaven tilrettelægges både som webpublikation med kommentarer til det enkelte brev og som bog med tilføjet indledning og sammenbindende tekst mellem de kronologisk ordnede breve.

Teksten er etableret, og brevene er tilgængelige på henrikpontoppidan.dk.

Ole Rømers Triduum-observationer

Udgivere: Per Friedrichsen † og Chr. Gorm Tortzen

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen

Ole Rømers (1644-1710) astronomiske Triduum-observationer blev foretaget i da-

gene 20.-23. oktober 1706 på Rømers landobservatorium, Observatorium Tusculanum, med hans epokegørende instrument Meridiankredsen, Rota meridiana, der blev prototypen for alle senere observatoriers instrumenter. Resultatet af observationsrækken, Triduum, er kulminationen på Rømers livslange indsats for at forbedre såvel instrumenter som observationsteknik og overgår mht. præcision alle samtidige astronomer. I kort begreb drejer det sig om et stjerne-katalog en miniature.

Arbejdet med udgaven, som skal foreligge på engelsk, er ved at tage endelig form. Manuskriptet på Det Kongelige Bibliotek er skannet, og teksten/observationerne er sammenlignet med foreliggende trykte udgaver, bl.a. den seneste på området: *Hipparcos-kataloget*. Indledningerne og de supplerende dokumenter til udgaven indeholder bl.a. omfattende oversættelser af Peder Horrebows udførlige latinske beskrivelser af Rømers mål, midler og metoder samt landobservatoriets indretning og beliggenhed. Udgaven vil desuden indeholde en opdateret beskrivelse af Ole Rømer som astronom.

Arbejdet er genoptaget i 2012 og forventes afsluttet med udgangen af 2013.

October

Die. Mon.	Stor. n.	Sec.	Gr. n.	...
17	17	29 26	51 51	2
17	17	50 44	51 50	1
17	17	50 40		
18	18	26 46	38 31	2
18	18	27 10 1/2		
18	18	27 27		
18	18	52 22 2/3	21 24	4
18	18	52 57	21 25	?
19	19	32 38 1/2	9 55	57
19	19	32 54	9 55	57
19	19	36 19 3/4	8 8	0
19	19	36 13 3/4	8 6	28
19	19	37 7		
20	20	38 37 1/2	=	=
20	20	32 15		
20	20	32 15		
22	22	38 58 1/2	=	=
22	22	39 18 3/4		
22	22	41 9	30 54	0
22	22	41 37	30 59	10
22	22	42 1		
22	22	49 27	26 29	58
22	22	49 54	26 28	58
22	22	50 20		
23	23	50 5	=	=
23	23	52 38 1/2		
23	23	58 1	13 32	58
23	23	58 28	13 32	58
23	23	58 52 1/2		
0	0	1 28 1/2	10 25	58
0	0	1 40	10 26	57
0	0	5 9 3/4		
0	0	20 16 1/2	=	=
0	0	24 26 1/2		
0	0	25 3		
0	0	25 17	=	=
0	0	28 42		
0	0	29 7 1/2		
0	0	33 24 1/2	27 42	0
0	0	37 8 1/2	27 40	27
0	0	40 28 1/2		
0	0	56 18	23 5	107
0	0	56 42	2 8	58
0	0	57 7		
1	1	50 14 1/2	17 23	58
1	1	50 44	17 23	58
1	1	51 9	17 23	58
1	1	56 50		
1	1	57 17 1/2		
1	1	57 43 1/2		

B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Orlík Frederiksen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

Stockholm B74 af *Skånske Lov* og *Skånske Kirkelov* er

det ældste kendte dansksprogede håndskrift (ca.

1250) og derfor selvskrevet til udgivelse. Alligevel har

det hidtil kun foreligget i faksimileudgave beregnet for

kendere af ældre skrift. Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave

vil dels bringe teksterne i bogstavret afskrift til brug for sprogforskningen,

dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen

vil blive den første der gælder de faktisk overleverede

tekster og ikke formodede originaler rekonstrueret

på uvist grundlag.

Afskriften er færdig, og oversættelsen foreligger i udkast. Det resterende arbejde hviler på grund af udgiverens andre opgaver.

Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV

Udgiver: Jens Lyster, under medvirken af Jens Højgård

Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Det sønderjyske Salmelegat, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, Thomas Laubs Mindefond

Hans Christensen Sthen (1544-1610) var latinskole- rektor og prædikant i Helsingør,

siden provst i Malmø, og forfatter til 11 småskrifter af kristeligt opbyggelig eller

moraliserende karakter. Flere af disse udkom i mange oplag op gennem 1600-tallet.

Sthens læredigt *Lyckens Hiul* blev endnu trykt i 1737, og hans prosabønner udkom

og blev læst frem til ca. 1770. Af hans salmer har 16 fundet vej til *Den Danske Salmebog*,

2002, og en lille håndfuld hører stadig til de hyppigst sungne.

Sthens forfatterskab formidlede de dengang nyeste tendenser i europæisk andagts- og opbyggelseslitteratur, idet Sthen havde sans for, hvad der rørte sig i tiden og med held lod sig oversætte eller gendigte til dansk. Således var han levende optaget af den del af den lutherske trestandslære, der behandler ægteskabet og forholdet husfader/herskab og tyende. Den faretruende jesuitiske aktivitet i Østersøområdet advarede han imod længe før nogen anden.

Bind III-IV er sat, og der er læst sidstekorrektur. Bind III

på 326 sider omfatter poetiske skrifter (salmer, brudevise, læredigt) og prosaiske trøsteskrifter fra Sthens tid i Helsingør, heriblandt en oversættelse af kirkefaderen Cæcil Cyprians pestprædiken »De Mortalitate«. Bind IV, der afsluttes med omfattende registre, er på 404 sider og rummer et polemisk skrift imod jesuitterne, et skrift om ægteskabet og et om tyendets plads i samfundet og endelig en adelig ligprædiken. Skrifterne i bind IV stammer fra Sthens tid i Malmø.

Udkommet:

I: *En liden Vandrebog*, 1994

II: *Christelige oc vdkaarne Bøner og*

En liden Haandbog, 2003

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †
Tilsynsførende: Harald Ilsoe og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømt for dets indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2013.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2013.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS. Romske Paffuers Ieffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografiene brydes af en rammefortælling om en ung dansker, der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om pave-regimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er det ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616) andel i værket har været om-diskuteret; selv meddeler han i fortalen, at han har omarbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Århusbispen Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker

Udgivere: Karsten Christensen, Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen

Tilsynsførende: Karsten Friis-Jensen †, Harald Ilsøe og Allan Karker

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels (1542-1616) vigtigste historiske arbejder med parallel oversættelse af de latinske tekster. Der refereres til følgende tekster: 1) indledning til Saxooversættelsen, 1575, ved FL-N, 2) indledning til Adam af Bremen-udgaven, 1579, ved KS-P, 3) *Om den danske krønike at beskrive*, 1578-1581, ved LBM, 4) *Oratio de origine appellationis regni Daniae*, 1584, ved LBM og KS-P, 5) *Promus condus* ved KC, 6) afleveringsdokumenterne 1595 og 1618 ved KC, 7) fortalen til krøniken ved FL-N

og 8) breve om planerne over krøniken ved FL-N.

Elektroniske tekster med tekstkritik foreligger for alle numre. Af de større latinske tekster er 2 og 3 oversat til dansk, mens oversættelsen af 4 er under udarbejdelse. Indledning og kommentar til 3 er kommet langt, mens de andre er i indledningsfasen. Til 4 vil Marita Akhøj Nielsen bidrage på grundlag af det materiale, hun har fremlagt i sin disputats fra 2004. Et grundlagsarbejde til indledningen til 2 er publiceret i *Fund og Forskning*, 2004. Den generelle indledning er ikke skrevet.

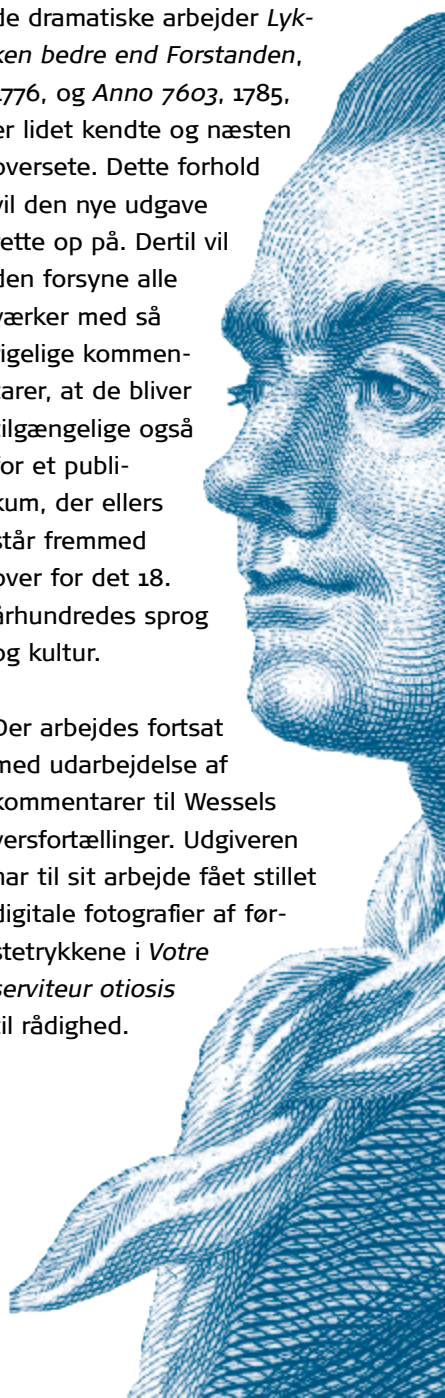
Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgiver: Henrik Andersson

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Liv Bliksrud (Det norske sprog- og literaturselskab)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i én samlet og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet, at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden*, 1776, og *Anno 7603*, 1785, er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer, at de bliver tilgængelige også for et publikum, der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Der arbejdes fortsat med udarbejdelse af kommentarer til Wessels versfortællinger. Udgiveren har til sit arbejde fået stillet digitale fotografier af førstetrykkene i *Votre serviteur otiosis* til rådighed.

Georg Zoëga: Briefe und Dokumente

Udgiver: Øjvind Andreasen † og Karen Ascani

Tilsynsførende: Patrick Kragelund og Fritz Saaby Pedersen

Finansiering: Bikubenfonden, Karen Ascani's Fond, Ny Carlsbergfondet og Velux Fonden

Øjvind Andreasen udgav i 1967 første bind af den danske arkæolog, numismatiker m.m. Georg Zoëgas (1755-1809) omfattende korrespondance indeholdende dokumenter fra fødselen i 1755 til juni 1785. De fleste af dokumenterne vedrørende de følgende år efterlod han transskriberet. Disse vil, i revideret form og suppleret med nyt materiale, danne udgangspunkt for de følgende 4 bind, der omfatter materialet frem til Zoëgas død. Udgaven forsynes med et navneregister og et udvalgt stedsregister, der også vil omfatte det første bind. Realkommentaren er udeladt, men til forskel fra bind 1 vil de følgende bind være forsynet med illustrationer.

Korrekturen afsluttes i april 2013, og udgivelsen forventes derefter at gå i trykken.

Emil Aarestrups breve

Udgiver: Eva Vikjær

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Keld Zeruneith

Emil Aarestrups (1800-1856) *Samlede Skrifter* foreligger i en definitiv udgave, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav 1922-1925 (og genudgav 1976). En samlet, kommenteret udgivelse af hans mange breve mangler derimod stadig, skønt dele af hans korrespondancer har været udgivet separat. Brevene udgør en vigtig facet af Emil Aarestrup både som litterær og som privat person, og de er et værdifuldt supplement til skildringen af hans samtid. Adskillige af brevene har ikke tidligere været udgivet, og en del af de udgivne er vanskeligt tilgængelige, spredte i ældre tidsskrifter.

Andenkorrektur af brevudgavens tre tekstbind (bind I: Breve til hustruen; bind II: Breve til Christian Petersen; bind III: Breve til slægt og venner) vil være færdig forår 2013. Bind IV (Kommentarer og noter) er samtidig færdig til redaktionel bearbejdelse.

Herman Bangs breve

Udgiver: Gert Posselt

Herman Bangs (1857-1912) position i nyere dansk prosahistorie er helt central, og interessen for hans forfatterskab har gennem mange årtier været stabil, endda måske støt stigende. I løbet af de sidste ti år er der i udgivelsessammenhæng taget syvmileskridt med de tekstkritiske udgaver af hans fiktionsprosa og af »Veksellende Themaer« samt hans teateressayistik, senest kulminerende med Bang-bibliografiens skelsættende overblik. Set i lyset heraf fremstår savnet af nem adgang til hans udstrakte korrespondance desto stærkere.

Bang meddelte sig flittigt via breve og telegram-

mer til en omfattende personkreds, som reflekterer hele hans mangesidede virke gennem 35 år som forfatter, journalist, oplæser og teatermenneske. Kun relativt få af hans breve er hidtil udgivet, fyldigst ca. 70 breve til Peter Nansen fra perioden 1883-1887 (udgivet 1918) og (næsten) alle brevene til Fritz Boesen (udgivet 1951), men begge i utilfredsstillende stand med mange anonymiseringer o.l. Et lille antal breve af og til ham indgår i de brevudgaver, som vedrører fx Bjørnstjerne Bjørnson og Amalie Skram.

Det Kongelige Bibliotek rummer ca. 2.500 breve fra Bang til mange forskellige adressater, heraf ca. 500 til Peter Nansen fra perioden 1880-1912. I andre offentlige danske og udenlandske samlinger findes Bangbreve, ligesom der spredt i privateje

findes breve, som bør opspores. Der kendes kun relativt få breve til Herman Bang; på Det

Kongelige Bibliotek

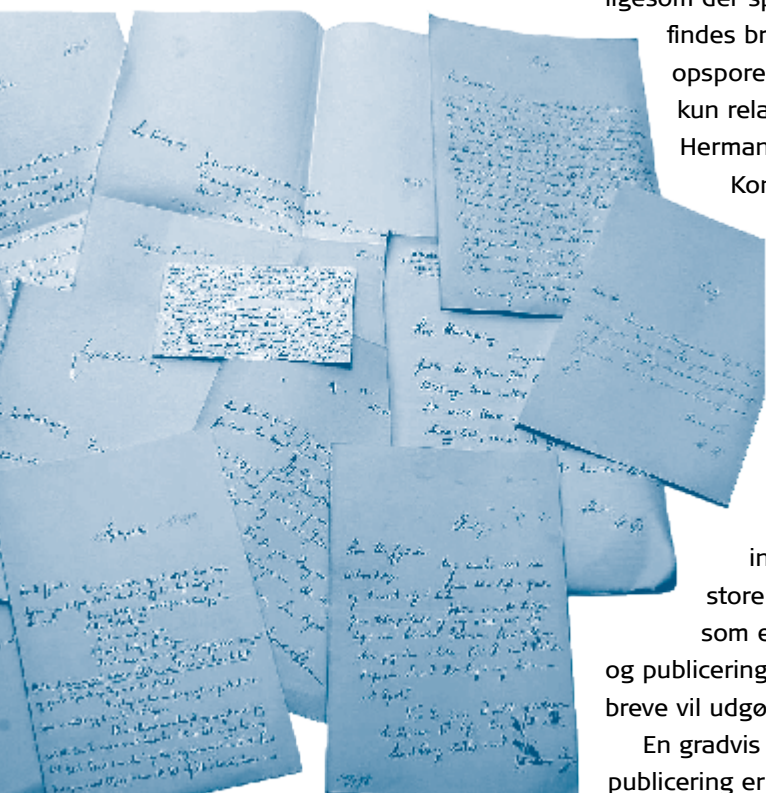
befinder sig ca. 350, heraf mange i anledning af hans forfatterjubilæum i 1903 og

50-årsdagen i 1907. De bør

inddrages i den store sammenhæng, som en registrering

og publicering af Bangs egne breve vil udgøre.

En gradvis elektronisk publicering er ønskelig og vil

forsyne forskningen med et vigtigt materiale til forståelse af den biografiske ramme om hele Bangs virksomhed: personkreds, miljø, aktiviteter, økonomi, hans position i offentligheden mv. Og af forfatterskabets genese, journalist- og teatervirksomhedens detaljerede udfoldelse samt oplæsningsturnéernes påviselige kronologi, som endnu er ukendt land.

I 1996 betonedes *Den røde betænkning* (s. 79 f.) vigtigheden af en brevudgave. Nu hvor Herman Bangs teateressayistik er blevet samlet, hvor bibliografien for første gang gør det muligt at overskue hans omfattende trykte værk, og hvor der er gået 100 år siden hans død, er tiden moden til at samle og tilgængeliggøre hans breve. Brevene til Peter og Betty Nansen er blandt Bangs mest interessante brevvekslinger og udgør desuden en sluttet og overkommelig enhed. I første omgang udgives disse elektronisk og i bogform. Denne første manifestation giver mulighed for at finde det rette niveau for kommentering og tekstkritik samt den rette platform for den elektroniske publicering.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen af Herman Bangs breve til Peter og Betty Nansen til årsmødets vedtagelse med Gert Posselt som udgiver, Flemming Conrad og Sten Rasmussen som tilsynsførende.

Herman Bangs dramatik

Udgiver: Knud Arne Jürgensen

Finansiering: Carlsbergfondet

De sidste ti år har bragt en lang række nyudgivelser af Herman Bangs værker i såvel Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs regi (bl.a. i serien *Danske Klassikere*) som på en lang række danske forlag. Disse nyudgivelser omfatter Bangs romaner, noveller, kortprosa, teateressayistik og journalistik. Af disse mange-sidige Bang-udgivelser kan især fremhæves udgaverne af *Realisme og Realiser* og *Kritiske Studier og Udkast, Vekslende Themaer* og ikke mindst afslutningen i 2010 af den samlede udgave af *Bangs Romaner og noveller*.

En sidste og væsentlig del af Bangs forfatterskab mangler dog stadig at foreligge i en kritisk og kommenteret udgave, nemlig Herman Bangs dramatik. Bang lægger ud som dramatiker allerede som 20-årig, og i løbet af de næste femten år fremkommer han med ét nyt dramatisk værk – i hovedsagen enaktere – for hver sæson. Disse skuespil indeholder mange fine dialoger, der har deres klare paralleller i situationer og optrin i hans senere romaner og kortprosa. Bangs dramatik kan i dette perspektiv betragtes som skitser til hans talrige dialoger og replikskifter i hovedforfatterskabet. Desuden dramatiserer han selv i de senere år nogle af sine væsentligste romaner for scenen.

Tycho Brahes korrespondance, netudgave

Udgivere: Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

Tycho Brahes (1546-1601) bevarede korrespondance er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved J.L.E. Dreyer og Hans Ræder i *Tychonis Brahe Dani Opera Omnia*, bd. VI-VIII og XIV, 1913-1929. Den omfatter godt 400 såkaldte »epistolae astronomicae« (dvs. breve til og fra videnskabelige kontakter) samt 300 »epistolae et acta« (dvs. dokumenter vedr. Tycho Brahes liv, herunder korrespondance med familien m.m.). De astronomiske breve er for størstedelen på latin, mens de øvrige især er på dansk og tysk.

Dreyer og Ræders udgave er glimrende, men vanskelig at anvende for moderne brugere, eftersom den ikke omfatter oversættelser, og alle indledninger og noter er affattet på latin. Et projekt der inkluderer oversættelser til engelsk og dansk, vil derfor være særdeles velkomment og vil kunne få et meget stort publikum. Tycho Brahe og hans arbejde er genstand for stor interesse over hele verden.

En netudgivelse vil have mange fordele. For det første vil det give mulighed for en samlet udgivelse af original (faksimile), tekstudgave og oversættelse(r) i en søgbar form og med direkte links til noter og

Der stiles mod en udgivelse i ét bind (ca. 500 sider inkl. efterskrift og noter) i samme niveau og udstyr som *Herman Bang. Romaner og noveller* 1-10. Carlsbergfondet bevilgede i december 2012 et års lønmidler til udgiveren.

Bestyrelsen indstiller projektet til årsmødets vedtagelse med Knud Arne Jürgensen som udgiver og Sten Rasmussen som tilsynsførende.

kritisk apparat. For det andet vil opmærkning af teksten muliggøre diverse krydsreferencer, brugervalgte formater, sortering efter modtager, afsender, sted, dato osv. Ikke mindst kildeforholdene er relevante her, eftersom materialet omfatter såvel trykte som utrykte breve – samt en ikke realiseret, men forberedt trykt samling, som i et vist omfang vil kunne rekonstrueres virtuelt.

Det vil være nærliggende at supplere netudgaven med et udvalg af oversatte breve i bogform.

Projektet vil bl.a. kunne trække på de erfaringer, der er gjort i forbindelse med netudgivelsen af *Diplomatarium Danicum*, *Studér Middelalder på Nettet* og *Renæssansens sprog i Danmark*.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til fortsat at arbejde videre med projektet.

Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden

Målet for projektet er en åbning af den danske middelalderens sprog og litteratur – og dermed tankeverden – for et bredere publikum, samtidig med at forskningens interesser varetages. Det skal nås ved en løbende publicering af *Gammeldansk Ordbogs* artikler i elektronisk form, ved en berigelse af disse artikler med linkning til de moderne opslagsord i *Den Danske Ordbog* eller *Ordbog over det danske Sprog* og ved en kobling ord for ord fra middelalderlige tekster til *Gammeldansk Ordbog* som løbende forklaringer.

Projektets målgruppe er sammensat. Det skal ikke skjules, at middelalderdansk er svært at gå til; af et tilfældigt valgt opslagsord som *vægh* 'vej' findes der langt over 100 forskellige former (fx *uah*, *veeg*, *veghen*, *veye*, *væg*, *væghæ*, *waghum*, *weghna*, *wog*, *wæghænæ*, *wægs*), og en del af dem falder sammen med former af andre opslagsord (bl.a. *vathe* 'våde, fare', *veke* 'væge', *væg* 'væg', *vægge* 'kile', *væghe* 'dræbe'). Men projektet vil hjælpe læserne godt på vej, for sammenkædningen af de middelalderlige tekster, ordbogen over periodens sprog og de moderne danske ord har et stærkt formidlingspotentiale. Det er målet at gøre de gamle tekster tilgængelige

for studerende, ældre gymnasieelever, folkeuniversitetets og oplysningsforbundenes brugere, hele den historisk og litterært interesserede offentlighed. Samtidig er forskningsperspektiverne mangfoldige: Historikere, litterater, teologer, sprogforskere, kulturhistorikere inden for en bred vifte af fag, fx lærdomshistorie, medicinhistorie, socialhistorie, vil få et smidigt redskab til deres videnskabelige arbejde.

Projektet falder i to dele, en digital publicering af *Gammel dansk Ordbogs* artikler (se nærmere s. 32) og en ny version af *Studér Middelalder på Nettet* (læs mere s. 72).

Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes

Udgiver: Karin Bang

Finansiering: Kunstrådets litteraturudvalg

Peter Nansens (1861-1918) brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes udgør særdeles vigtige kilder til dansk kulturhistorie. Brevvekslingerne er meget forskellige. Hvor Nansen og Edvard Brandes forholdsvis hurtigt bliver dus, sker dette aldrig i forholdet til Georg Brandes. Brevene tegner meget nuancerede billeder af såvel brevskrivernes privatliv som deres professionelle virke, især Edvard Brandes viser sider af sig selv, som ikke tidligere er kommet rigtigt frem.

Det Kongelige Bibliotek opbevarer foruden 201 breve fra Nansen til Edvard og 188 til Georg Brandes også 398 breve fra Edvard og 205 fra Georg Brandes til Peter Nansen. Kun et fåtal af brevene har tidligere været offentliggjort, men rummer bl.a. et stykke pressehistorie fra *Politikens* første tid og følger produktionen af brevskrivernes bøger tæt – diskussioner og overvejelser undervejs – oplagstal, salgstal, opgørelser osv. Brevene kan læses med stort udbytte af alle, der interesserer sig for kulturpersonligheder og for dansk kultur-, litteratur-, presse- og teaterhistorie i perioden fra ca. 1880 til 1920.

Brevene tænkes udgivet som både netpublikation og bog tilføjet et introducerende forord, kommentarer, person- og værkregistre samt enkelte illustrationer.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen til årsmødets vedtagelse med Karin Bang som udgiver, Sten Rasmussen som tilsynsførende.

Klaus Rifbjergs digte

Udgivere: Elise Juul og Torben Jelsbak

Klaus Rifbjerg (født 1931) indtager en særstatus som en af de mest markante og produktive forfattere i efterkrigstidens danske litteratur. Rifbjerg debuterede som lyriker i 1956 med digtsamlingen *Under vejr med mig selv* og har siden udgivet op imod 150 bøger inden for en mangfoldighed af genrer: lyrik, romaner, noveller, revy, skuespil, essays m.m. Toneangivende blev han især som lyriker med digtsamlingen *Konfrontation*, 1960, som var med til at indvarsle modernismen i dansk litteratur. Rifbjergs gennembrud som forfatter falder sammen med opbygningen af den danske velfærdstat og foregår i tæt kontakt med den hastige medieudvikling i perioden inden for både den trykte presse, radio, film og tv-mediet, som alle har sat deres tydelige præg på forfatterskabet. Igennem hele sit virke har Rifbjerg været en markant og kritisk stemme i den danske kultur- og samfundsdebat, således at forfatterskabet også kan ses som en stor løbende krønike over efterkrigstidens Danmark.

I samarbejde med Gylden-dal planlægges en samlet, tekstkritisk og kommenteret udgave af hele Klaus Rifbjergs lyriske forfatterskab til udgivelse i 5 bind. Udgaven vil inkludere alle digte, der indgår i Rifbjergs til dato 36

digtsamlinger i bogform. Et eventuelt supplerende bind vil senere kunne inkludere det betydelige antal digte, som forfatteren gennem hele karrieren har ladet publicere uden for samlingerne – i tidsskrifter, dagblade og antologier. Hvert enkelt bind vil være forsynet med en kommentar, som rummer oplysninger om de forskellige tekstkilder (manuskripter, tidligere og senere tryk) til de optrykte og kritisk gennemsete digte, noter til forklaringskrævende ord- og realforhold og et afsluttende efterskrift, som vil sætte de forskellige perioder i Rifbjergs lyriske forfatterskab ind i en større litteratur- og kulturhistorisk sammenhæng. Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet råder over et lydarkiv med Klaus Rifbjergs oplæsning af egne digte (indtalt, da han var adjungeret professor på Danmarks Lærerhøjskole). Hvis det viser sig muligt, vil udgivelsen blive ledsaget af disse lydfiler.

Bestyrelsen foreslår projektet til årsmødets vedtagelse med Elise Luul og Torben Jelsbak som udgivere, Uffe Andreasen, Jørn Lund og Bruno Svindborg som tilsynsførende.

Studér Middelalder på Nettet

Medarbejdere: Simon Skovgaard Boeck, Thomas Hansen, Jonas Nielsen og Marita Akhøj Nielsen (projektansvarlig)

Finansiering: Velux Fonden

I sin oprindelige form blev *Studér Middelalder på Nettet* (studermiddelalder.dk) udarbejdet i perioden 2002-2006. Efter en it-opdatering i 2011-2012 er der nu igangsat en helt ny version af *Studér Middelalder på Nettet*, som sammen med *Gammeldansk Ordbog* indgår i projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 69).

I sin nuværende form tilbyder *Studér Middelalder på Nettet* et omhyggeligt udvalgt tekstmateriale, der fremlægges i videnskabelige udgaver med tekstkritisk apparat, håndskriftbeskrivelse, litteratur- eller kulturhistorisk indledning og i et vist omfang faksimiler af originalen. Teksterne er primært valgt med henblik på forskning og undervisning på universitetsniveau, og de er repræsentative for middelalderens dansksprogede litteratur med hensyn til genre, periode og sprogform.

Den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* vil bevare det videnskabelige niveau og samtidig gøre teksterne lettere tilgængelige ved at sammenkoble dem med *Gammeldansk Ordbog* (se s. 32). Der linkes fra hvert

enkelt ord i teksterne til de relevante ordbogsartikler, og takket være linkningen fra *Gammeldansk Ordbog* til de moderne danske ordbøger vil denne kobling reelt fungere som en løbende forklaring af teksterne.

Den anden forbedring i den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* bliver søgemulighederne. Det vil blive muligt at finde enkelte glosser i teksterne, hvad enten man går ud fra deres moderne eller deres middelalderlige form. Endvidere kan der defineres søgninger med flere ord, med ordklasser og med kombinationer af disse parametre. Søgninger med moderne stavemåder vil lette brugen af teksterne betragteligt. De kombinerede søgninger vil primært appellere til forskere, der her får et helt nyt redskab.

Endelig udvides tekstudvalget. Af de gammeldanske landskabslove er *Jyske Lov* allerede udgivet i *Studér Middelalder på Nettet*, og den vil nu blive suppleret med *Skånske Lov* og de

sjællandske love. Udvalget af

religiøs litteratur udvides med *Jesu Barndomsbog* og den gammeldanske oversættelse af 1. Mosebog. Til nyudgivelserne hører endelig de få vidnesbyrd om en middelalderlig folkevisedigtning og den samtidshistoriske beretning om det tyrkiske angreb på Rhodos.

Det mere sammensatte publikum, den nye version er rettet til, tilgodeses ved, at teksterne kan vises på flere måder. Hvis man ønsker at læse teksten igennem, kan man vælge en visning af teksten uden noter og faksimiler af originalen. Hvis man derimod vil fordybe sig i tekstens egen historie, kan man vælge at få det tekstkritiske apparat, de senere tilføjelser eller billeder af originalen vist sammen med selve teksten, side for side.

Det nye projekt gik i gang den 1. januar 2013, og for tiden arbejdes der på opbygningen af en database og udviklingen af en webapplikation til søgning og tekstvisning.

Bestyrelsen indstiller udgivelsen til årsmødets vedtagelse med Simon Skovgaard Boeck, Thomas Hansen, Jonas Nielsen og Marita Akhøj Nielsen som medarbejdere og Dorthe Duncker og Anne Mette Hansen som tilsynsførende.

Medarbejdere på Christians Brygge

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, en række af medarbejdere, som i beretningsåret har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

[Henrik Andersson](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jørg Asmussen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk*

[Astrid Hjorth Balle](#), stud.mag.
studentermhjælper ved *sproget.dk* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

[Jeppe Lindquist Barnwell](#), MPhil
redaktør ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

[Jeppe Berndsen](#), stud.mag.
fra 28. januar 2013 studentermhjælper ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

[Jens Bjerring-Hansen](#), ph.d.
postdoc ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog* (forældrerlov fra 22. oktober 2012 til 30. januar 2013)

[Simon Skovgaard Boeck](#), ph.d.
postdoc ved *Gammeldansk Ordbog* og ved Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet

[Kristine Lausten Boeskov](#), stud.mag.
studentermhjælper ved *sproget.dk*

[Torben Christiansen](#), cand.mag.
konsulent ved *Digitalisering af Meyers Fremmedordbog*

[Jette Edvardsen](#)
regnskabsassistent ved administrationen

[Laurids Kristian Fahl](#), cand.mag.
seniorredaktør og projektleder ved *sproget.dk*; ansvarlig for BogForum, produktion og salg; kontaktperson for *Arkiv for Dansk Litteratur*

[Elsebeth Henriette Hansen](#)
kontorleder ved administrationen

[Thomas Hansen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum* og fra 1. september 2012 it-koordinator

[Markus Hedemann](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Diplomatarium Danicum*

[René Herring](#), bibliotekar
redaktør af *Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab*

[Ebba Hjorth](#), mag.art.
ledende redaktør ved *Dansk Sproghistorie*

[Helene Holtse](#), stud.mag.
studentermhjælper ved *Danske Klassikere, Den litterære redaktion* og ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

[Mette Pedersen Høeg](#), cand.mag.
fra 1. februar 2013 videnskabelig medarbejder ved *Karen Blixen. Værker*

[Mette Elholm Ishøj](#), stud.mag.
studentermhjælper ved *Danske Klassikere, Den litterære redaktion* og ved *sproget.dk*

[Elise luul](#), cand.mag.
fra 12. november 2012 redaktør ved *Danske Klassikere*

[Birgitte Jacobsen](#), ph.d.
fra 1. april 2013 redaktør ved
Dansk Sproghistorie

[Anja May Jensen](#), stud.mag.
studertermedhjælper ved *Ludvig
Holbergs Skrifter*

[Finn Gredal Jensen](#), cand.mag.
et jur.
seniorredaktør ved *Ludvig Hol-
bergs Skrifter*

[Johnny Vinther Jensen](#), cand.
scient.bibl.
1.-28. november 2012 videnska-
belig medarbejder ved admini-
strationen

[Merete K. Jørgensen](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Gammel-
dansk Ordbog*

[Lasse Horne Kjældgaard](#), ph.d.
direktør

[Anders Leegaard Knudsen](#), ph.d.
seniorredaktør ved *Diplomata-
rium Danicum*

[Kjeld Kristensen](#), cand.mag.
konsulent ved *ordnet.dk*

[Maria Krogh Langner](#)
sekretær ved administrationen

[Camilla Zacho Larsen](#), cand.mag.
redaktør ved *Danske Klassikere*,
Den litterære redaktion og ved
Ludvig Holbergs Skrifter (barsels-
orlov fra 29. oktober 2012)

[Henrik Lorentzen](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og
ved *Det Danske Begrebsordbog*

[Jesper Gehlert Nielsen](#), cand.mag.
ledende redaktør ved *Danske
Klassikere* og ved *Den litterære
redaktion*

[Jonas Nielsen](#), cand.scient.
it-udvikler, hovedsagelig ved
sproget.dk og *Studér Middelalder
på Nettet*

[Marita Akhøj Nielsen](#), dr.phil.
indtil 31. december 2012 senior-
redaktør ved *Gammeldansk Ord-
bog*; projektleder ved *Barokkens
opdyrkning af det danske sprog*,
fra 1. januar 2013 tillige projekt-
leder ved *Studér Middelalder på
Nettet*

[Morten Nielsen](#)
it-medarbejder ved administra-
tionen

[Rune Biede Nielsen](#), stud.mag.
studertermedhjælper ved *Ludvig
Holbergs Skrifter* og ved *Peter
Seebergs romaner, noveller og
kortprosa*

[Sanni Nimb](#), ph.d.
seniorredaktør ved *Den Danske
Begrebsordbog*

[Anders Bruun Olsen](#)
it-ansvarlig

[Mette Rahbek](#), stud.mag.
studertermedhjælper ved *Gam-
meldansk Ordbog*

[Anders Juhl Rasmussen](#), ph.d.
redaktør ved *Peter Seebergs ro-
maner, noveller og kortprosa*

[Nicolas Reinecke-Wilkendorff](#),
mag.art.
ledende redaktør ved *Karen
Blixen. Værker*

[Merethe Ross](#), mag.art.
indtil 30. april 2012 videnskabelig
medarbejder ved *Ludvig Holbergs
Skrifter*; fra 1. januar 2013 redak-
tør ved *Gammeldansk Ordbog*

[Aldís Sigurðardóttir](#), mag.art.
indtil 31. maj 2012 seniorredaktør
ved *ISLEX*

[Karen Skovgaard-Petersen](#),
dr.philos.
ledende redaktør ved *Ludvig
Holbergs Skrifter*

[David Christian Svendsen-Tune](#),
stud.mag.
studentermehjælper ved
ordnet.dk

[Nicolai Hartvig Sørensen](#), cand.
mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk*

[Liisa Theilgaard](#), cand.mag. og
Bacc.philol.Isl.
indtil 31. december 2012 senior-
redaktør ved *ordnet.dk*

[Lars Trap-Jensen](#), cand.mag. og
MPhil
ledende redaktør ved *ordnet.dk*
og ved *Den Danske Begrebsord-
bog*

[Thomas Troelsgård](#), cand.mag.
seniorredaktør ved *ordnet.dk* og
ved *Den Danske Begrebsordbog*

[Peter Zeeberg](#), ph.d.
seniorredaktør ved *Ludvig Hol-
bergs Skrifter*, udgiver af *Hans
Svanings Danmarkshistorie* og af
*Latinsk hyrdedigtning i Danmark
på Frederik 2.s tid*

[Michal van Zelm](#)
fra 10. januar 2013 specialestude-
rende ved *ordnet.dk*

Henrik Andersson

indtil september 2012 medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

Jørg Asmussen

næstformand i censorformandskabet i lingvistik ved universiteterne

medlem af Netzwerk Internetlexikografie, støttet af det tyske forskningsråd DFG

Jeppe Lindquist Barnwell

medlem af forskergruppen Forfatter- og Fortællestudier, Københavns Universitet

Simon Skovgaard Boeck

redaktionssekretær for *Danske Studier*

sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi

Torben Christiansen

medlem af redaktionen af *Læsepædagogen*, udgivet af Landsforeningen af Læsepædagoger

Laurids Kristian Fahl

medlem af styregruppe for sprogsprisen.dk

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Mette Pedersen Høeg

medlem af forskergruppen Forfatter- og Fortællestudier, Københavns Universitet

Ebba Hjorth

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Finn Gredal Jensen

medlem af editorial board for *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Danish Golden Age Studies*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

medlem af editorial board for *Texts from Golden Age Denmark*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret

revisor for Holberg-Samfundet

Merete K. Jørgensen

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs repræsentant i Medieval Nordic Text Archive (Menota) og medlem af styre- og arbejdsgruppen for »Nordiske middelalderordbøger« under Menota

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
redaktør for *Danske Studier*

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af bestyrelsen for Leksikografer i Danmark (LEDA)

Lasse Horne Kjældgaard

medlem af H.C. Andersen-Fonden
medlem af bestyrelsen (og næstformand) for Dansk Selskab for 1700-talsstudier

suppleant til bedømmelseskomitéen til Nordisk Råds Litteraturpris
medlem af bestyrelsen for Zinklarprisen

arrangør (sm.m. Klaus Petersen, Bente Rosenbeck og Anne-Marie Mai) af Humanistisk Velfærdsnetværk

redaktør (sm.m. Frederik Stjernfelt) af tidsskriftet *Kritik*

medlem af redaktionsgruppen for *Sjuttonhundredatal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies*

Anders Leegaard Knudsen

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af Commission Internationale de Diplomatique

Kjeld Kristensen

revisor for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Camilla Zacho Larsen

tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Henrik Lorentzen

beskikket medlem af Dansk Sprognævns repræsentantskab, udpeget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og medlem af dettes fagråd for retskrivning

medlem af styregruppe for sprogrispen.dk

hovedredaktør for tidsskriftet *LexicoNordica* (sm.m. Emma Sköldberg)

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Jesper Gehlert Nielsen

medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg
medlem af styregruppen for Klassikerdagen

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af aftagerpanel for kandidatuddannelsen ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Marita Akhøj Nielsen

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi

formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund

redaktør for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og medlem af præsidium

medlem af advisory board for det elektroniske tidsskrift *Renæssanceforum* (renaissanceforum.dk)

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Sanni Nimb

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af bestyrelsen for DeIC (Danish e-infrastructure cooperation)

medlem af det forskningsrådgivende udvalg for Dansk Sprognævn

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier

medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

medlem af Selskabet for Dansk Kulturhistorie

medlem af Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie
mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Lars Trap-Jensen

medlem af bestyrelsen for EURALEX (Vice President), den europæiske forening for leksikografi

medlem af Programme Committee for the 15th EURALEX International Congress, Oslo 2012

medlem af Scientific Committee for eLex 2013, Tallinn

medlem af bestyrelsen for Sektoren for Forskning og Formidling, DM

medlem af DM's Repræsentantskab

medlem af bestyrelsen for DM's Landsklub for Arkiver samt øvrige Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Forskningsinstitutioner (formand)

medlem af Det Humanistiske Fakultets Aftagerpanel (Rådgivende ArbejdsmarkedsPanel), Aarhus Universitet

koordinator for og mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Thomas Troelsgård

suppleant til bestyrelsen i Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

Peter Zeeberg

formand for Forum for Renæssancestudier

redaktør for tidsskriftet *Renæssanceforum* (renaessanceforum.dk)

medlem af bestyrelsen for Filologisk-historisk Samfund

medlem af repræsentantskabet for Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

I det forløbne år har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab afholdt følgende seminar med deltagelse af bl.a. selskabets medlemmer og medarbejdere:

Problemer og perspektiver, fagligt seminar, Det Kongelige Bibliotek, København, 23. januar 2013

Henrik Andersson

Historikeren Ludvig Holberg, Universitetet i Bergen, 24.-25. maj 2012

arbejdsseminar for den danske og den norske Holbergredaktion, Det Danske Institut i Rom, 14.-20. januar 2013

Jeppe Lindquist Barnwell

Tekstudgivelse af de moderne forfattere, arrangeret af forskergruppen Scandinavian Cultural and Aesthetic Modernity, Københavns Universitet, 25. maj 2012

Discussing Text and Work, ph.d.-kursus arrangeret af forskergruppen Tekstvidenskab, Københavns Universitet, 18.-19. juni 2012

Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa, arrangeret af Jeppe Barnwell og Anders Juhl Rasmussen, Hald Hovedgaard, Viborg, 2.-4. oktober 2012

Jens Bjerring-Hansen

Tidigmodern bokkultur, arrangeret af Nordisk Forum for Boghistorie, Lunds Universitet, 22. marts 2012

N.M. Petersen-seminar, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 31. maj 2012

Holberg-forskningen i det 21. århundrede, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 13. december 2012

Simon Skovgaard Boeck

N.M. Petersen-seminar, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 31. maj 2012

Torben Christiansen

Læse- og skrivelyst i en inkluderende praksis, arrangeret af Landsforeningen af Læsepædagoger, Munkebjerg Hotel, Vejle, 15.-16. november 2012

Laurids Kristian Fahl

Tekstudgivelse af moderne forfattere, arrangeret af forskningsgruppen Scandinavian Cultural and Aesthetic Modernity, Københavns Universitet, 25. maj 2012

Hvor er der penge at tjene?, seminar om »forlagsbranchens økonomi i en stadig mere digitaliseret verden«, arrangeret af Bogmarkedet, Dansk Design Center, København, 21. august 2012

Dokumenthåndtering – Overblik, struktur og effektivitet, arrangeret af intranote.dk, Nationalmuseet, København, 4. september 2012

Grafisk design og layout for ikke-grafikere, arrangeret af Teknologisk Institut, Taastrup, 30.-31. oktober 2012

De ophavsretlige organisationer, arrangeret af Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA), Københavns Universitet, 8. november 2012

Digital kommunikation, arrangeret af Bedst på Nettet, Digitaliseringsstyrelsen, Odense, 27. februar 2013

Grundkursus i ophavsret, arrangeret af Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA) i samarbejde med Danish e-infrastructure Cooperation (DeiC), København, 5. april 2013

Thomas Hansen

Dokumenthåndtering – Overblik, struktur og effektivitet, arrangeret af intranote.dk, Nationalmuseet, København, 4. september 2012

Tools of Change for Publishing, New York, 12.-14. februar 2013

Markus Hedemann

Law and Disputing in the Middle Ages, The Ninth Carlsberg Academy Conference on Medieval Legal History, København, 9.-11. maj 2012

Ebba Hjorth

N.M. Petersen-seminar, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 31. maj 2012

Finn Gredal Jensen

Historikeren Ludvig Holberg, Universitetet i Bergen, 24.-25. maj 2012

15th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS), Westfälische Wilhelms-Universität Münster, 5.-10. august 2012

Digital materialitet, forskningsseminar på Københavns Universitet, 5. oktober 2012

Det Kongelige Biblioteks 18. bogseminar, 26. oktober 2012

Holbergforskningen i begyndelsen af det 21. århundrede, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 13. december 2012

arbejdsseminar for den danske og den norske Holbergredaktion, Det Danske Institut i Rom, 14.-20. januar 2013

Anders Leegaard Knudsen

Law and Disputing in the Middle Ages, The Ninth Carlsberg Academy Conference on Medieval Legal History, København, 9.-11. maj 2012

Les formulaires: Compilation et circulation des modèles d'actes dans l'Europe médiévale et moderne, XIIIe congrès de la Commission internationale de diplomatique organisé par l'École nationale des chartes, l'École pratique des hautes études et le GDR »Diplomatique« du CNRS, avec le concours des Archives nationales, Paris, 3.-4. september 2012

Dansk og norsk identitet fra middelalderen til i dag: Forestillinger om nationalitet i Norge og Danmark gennem tidene, 1814-Seminar på Lysebu, Oslo, 14. januar 2013

Henrik Lorentzen

workshop om peer review, arrangeret af Danske Videnskabsredaktører, København, 8. maj 2012

15th EURALEX International Congress, Oslo, 7.-11. august 2012

Leksikografi og lingvistik i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og *LexicoNordica*, Schæffergården, København, 17.-19. januar 2013 (medarrangør)

Jesper Gehlert Nielsen

Discussing Text and Work, ph.d.-kursus arrangeret af forskergruppen Tekstvidenskab, Københavns Universitet, 18.-19. juni 2012

Sanni Nimb

The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012), Istanbul, 21.-25. maj 2012

Sprogteknologisk Workshop, Københavns Universitet, 31. oktober 2012

Karen Skovgaard-Petersen

Historikeren Ludvig Holberg, Universitetet i Bergen, 23.-25. maj 2012

The Neo-Latin Novel in its Time (14th Freiburg Neo-Latin Symposium), Freiburg, 29.-30. juni 2012

15th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS), Westfälische Wilhelms-Universität Münster, 5.-10. august 2012

Digital materialitet, forskningsseminar på Københavns Universitet, 5. oktober 2012

Holbergforskningen i begyndelsen af det 21. århundrede, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 13. december 2012

arbejdsseminar for den danske og den norske Holbergredaktion, Det Danske Institut i Rom, 14.-20. januar 2013

Nicolai Hartvig Sørensen

The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012), Istanbul, 21.-25. maj 2012

arbejdsseminar arrangeret af Bokmålets og Riksmålets Ordboksverk (BRO), Oslo, 25.-26. september 2012

Lars Trap-Jensen

seminar om *Ordbog over Dansk Talesprog*, Center for Sociolinguistiske Sprogforandringsstudier, Københavns Universitet, 13. april 2012

15th EURALEX International Congress, Oslo, 7.-11. august 2012

arbejdsseminar arrangeret af Bokmålets og Riksmålets Ordboksverk (BRO), Oslo, 25.-26. september 2012

Leksikografi og lingvistik i Norden, arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og *LexicoNordica*, Schæffergården, København, 17.-19. januar 2013

Thomas Troelsgård

The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012), Istanbul, 21.-25. maj 2012

5th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages, The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012), Istanbul, 27. maj 2012

A shared LMF core for sign language lexicons, workshop arrangeret under CLARIN-NL af Radboud Universiteit, Nijmegen, 29.-30. november 2012

Peter Zeeberg

Beyond Scylla and Charybdis. European Courts and Court Residences outside Habsburg and Valois/Bourbon Territories, 1500-1700, København (Nationalmuseet) og Hillerød (Frederiksborg Slot), 30. april-2. maj 2012

Historikeren Ludvig Holberg, Universitetet i Bergen, 23.-25. maj 2012

15th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS), Westfälische Wilhelms-Universität Münster, 5.-10. august 2012

Inaugural Conference for The Nordic Network for Renaissance Studies, Københavns Universitet, 10.-12. oktober 2012

Det Kongelige Biblioteks 18. bogseminar, 26. oktober 2012

arbejdsseminar for den danske og den norske Holberg-redaktion, Det Danske Institut i Rom, 14.-20. januar 2013

Undervisning, censorvirksomhed m.m.

Jørg Asmussen

censor i lingvistik ved universiteterne

Simon Skovgaard Boeck

undervisning i *Svenske og danske middelaldertekster*, Københavns Universitet, forår 2012

Ebba Hjorth

censor i dansk ved universiteterne

Lasse Horne Kjældgaard

ekstern bedømmer i forbindelse med mulig tenure-track-oprykning til hhv. Associate Professor og Full Professor ved to amerikanske universiteter

medlem af bedømmelsesudvalg for adjunktur i dansk litteratur, Roskilde Universitet

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Marita Akhøj Nielsen

sagkyndig for Riksbankens Jubileumsfond

medlem af bedømmelsesudvalg vedr. to lektorater i middelalderfilologi ved Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet

Sanni Nimb

studieleder for Dansk sprog ved Folkeuniversitetet i København

undervisning på ph.d.-kurset *Corpus linguistics – the short-cut to linguistic evidence*, Københavns Universitet, 10. oktober 2012

Karen Skovgaard-Petersen

censor i latin og litteraturvidenskab ved universiteterne

medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af stilling som forsker ved projektet *Ludvig Holbergs ideologier*, Universitetet i Bergen

Lars Trap-Jensen

censor i lingvistik ved universiteterne

Peter Zeeberg

censor i latin ved universiteterne
forelæsninger om oversættelsespraksis ved Saxo-Instituttet, Københavns Universitet, og ved Elementarkurser i Græsk og Latin, Københavns Universitet

Jørg Asmussen

»Korpus 2010 og DK-CLARIN«, ved NoSSinK-workshop på Dansk Sprognævn, 24. maj 2012

»Korpus 2010 og ordklassetagge- ren ePOS«, ved Sprogteknologisk workshop, Københavns Universi- tet, 31. oktober 2012

»En rundvisning i ordnet.dk«, ved Institut für dänische Sprache und Literatur, Universität Flensburg, 9. november 2012

Jeppe Lindquist Barnwell

»Afgøringsning og relevans. Tekst- udgivelse af Peter Seebergs prosafiktion«, ved *Tekstudgivelse af de moderne forfattere*, arrange- ret af forskergruppen Scandi- navian Cultural and Aesthetic Mo- dernity, Københavns Universitet, 25. maj 2012

»Karakterdiskursen i story-dis- course-dikotomien. Britisk stilistik og amerikansk fortælle teori«, for- skergruppen Forfatter- og Fortæl- lestudier, Københavns Universitet, 21. juni 2012

»Tekstudvælgelsen og det tekst- kritiske arbejde« samt »Peter Seebergs *Fugls føde*«, begge ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*, arrangeret af Jeppe Barnwell og Anders Juhl Rasmus- sen, Hald Hovedgaard, Viborg, 2.- 4. oktober 2012

Jens Bjerring-Hansen

»N.M. Petersen som litteraturhi- storiker«, ved *N.M. Petersen-se- minar*, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Uni- versitet, 31. maj 2012

»Tidligmoderne informations- håndtering og publikationspoli- tik«, ved Det Informationsviden- skabelige Akademi, 1. oktober 2012

»Holberg, lærdom og oplysning. Mediehistoriske perspektiver«, ved *Holberg-forskningen i det 21. århundrede*, arrangeret af Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 13. december 2012

Simon Skovgaard Boeck

»N.M. Petersens orddannelseslæ- re – skolebog eller program«, ved *N.M. Petersen-seminar*, arrange- ret af Selskab for Nordisk Filo- logi, Københavns Universitet, 31. maj 2012

Thomas Hansen

»Strategier for opmærkning«, ved Medieval Nordic Text Archives (Menota) årsmøde, 31. august 2012

Mette Pedersen Høeg

»Fusionen af fiktion og ikke- fiktion i tre betydelige værker i europæisk samtidslitteratur«, forskergruppen Forfatter- og For- tællestudier, Københavns Uni- versitet, 26. september 2012

Finn Gredal Jensen

»Ludvig Holberg's Latin Writings: A Dialogue with the Roman Clas- sics« (sm.m. Karen Skovgaard-Pe- tersen), ved *15th Congress of the International Association for Neo- Latin Studies (IANLS)*, Westfäli- sche Wilhelms-Universität Mün- ster, 7. august 2012

Merete K. Jørgensen

»Gammeldansk Ordbog som net- projekt«, ved Fagrådet for nor- mering og språkoobservasjon ved Språkrådet i Norges besøg på Det Danske Sprog- og Litteratursel- skab, 9. oktober 2012

Lasse Horne Kjældgaard

»Introduktion til guldalderen som idéhistorisk periode«, forelæsning i anledning af Universitetsbiblioteksbygningens 150 års-jubilæum, Det Kongelige Bibliotek, Københavns Universitet og Folkeuniversitetet, 17. april 2012

»Between Philology and Digital Humanities: Society for Danish Language and Literature Today«, ved University of Washington, Seattle, 22. maj 2012

»The Poetics of the Scandinavian Welfare State«, ved University of Washington, Seattle, 21. maj 2012

»Spaces of the Scandinavian Welfare State«, ved *Scandinavian Spaces – Memory, Art, and Identity*, Lunds Universitet, 9. juni 2012

»Riget, magten og æren. Kolonialismens retssager i (modtagelsen af) Karen Blixens værker«, ved *Karen Blixen/Isak Dinesen i det 21. århundrede*, Københavns Universitet, 5. september 2012

»Kierkegaard og kunstens død«, Slangstrup Kirke, 24. oktober 2012

»Præsentation af DSL's udgave af Karen Blixens *Værker*«, ved Nord-europa-Institut, Humboldt-Universität, Berlin, 8. november 2012

Anders Leegaard Knudsen

»Dansk identitet i middelalderen«, ved *Dansk og norsk identitet fra middelalderen til i dag: Forestillinger om nationalitet i Norge og Danmark gennem tiderne, 1814-Seminar på Lysebu*, Oslo, 14. januar 2013

Henrik Lorentzen

»Online dictionaries – how do users find them and what do they do once they have?« (sm.m. Lissa Theilgaard), ved *15th EURALEX International Congress*, Oslo, 8. august 2012

»Retskrivningsordbogen 2012« (sm.m. Anita Ågerup Jervelund), ved medlemsmøde i foreningen Leksikografer i Danmark (LEDA), København, 30. januar 2013

Marita Akhøj Nielsen

præsentation af *Grønlands fascinationskraft. Fortællinger om polarforskningen. Et festskrift til Hendes Majestæt Dronning Margrethe II ved 40-års-regeringsjubilæet 2012*, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, 11. oktober 2012

»Matthias Moths ordbog i 333 år«, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, 7. februar 2013

Sanni Nimb

»Towards a richer wordnet representation of properties – exploiting semantic and thematic information from thesauri« (sm.m. Bolette S. Pedersen), ved *The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*, Istanbul, 25. maj 2012

Nicolai Hartvig Sørensen

»Databasesystemer for ordbogsprojekter og løsninger udviklet ved DSL«, ved arbejdsseminar arrangeret af Bokmålets og Riksmålets Ordboksverk, Oslo, 26. september 2012

Karen Skovgaard-Petersen

»Om Ludvig Holbergs lærebog i verdenshistorie, *Synopsis historiae universalis* (1733)«, ved *Historikeren Ludvig Holberg*, Universitetet i Bergen, 24. maj 2012

»Ludvig Holberg's Novel *Nicolai Klimii Iter subterraneum* (1741)«, ved *The Neo-Latin Novel in its Time (14th Freiburg Neo-Latin Symposium)*, Freiburg, 30. juni 2012

»Ludvig Holberg's Latin Writings: A Dialogue with the Roman Classics« (sm.m. Finn Gredal Jensen), ved *15th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS)*, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, 7. august 2012

tale ved lanceringen af *Niels Klims underjordiske rejse*, Hofteatret, 31. oktober 2012

»Holberg og antikken – et besværligt samliv«, ved *Holbergforskningen i begyndelsen af det 21. århundrede*, Selskab for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 13. december 2012

»Niels Klims underjordiske rejse« (sm.m. Peter Zeeberg), Diamantklubben, Det Kongelige Bibliotek, 21. januar 2013

præsentation af (aktuel status for) *Ludvig Holbergs Skrifter*, ved *Problemer og perspektiver*, Det Kongelige Bibliotek, 23. januar 2013

Lars Trap-Jensen

»Talesprog og interjektioner i *Den Danske Ordbog*«, ved seminar om *Ordbog over Dansk Tale-sprog*, Center for Sociolingvistiske Sprogforandringsstudier, Københavns Universitet, 13. april 2012

»Erfaringer fra opbygningen af ordnet.dk sammenholdt med bemærkninger og ideer til BRO-projektet«, ved arbejdsseminar arrangeret af Bokmålets og Riksmålets Ordboksverk, Oslo, 25. september 2012

oplæg om sproglig normering i *Den Danske Ordbog*, ved Fagrådet for normering og språkobservasjon ved Språkrådet i Norges besøg på Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 9. oktober 2012

Thomas Troelsgård

»Integrating corpora and dictionaries: problems and perspectives, with particular respect to the treatment of sign language«, ved *5th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages, The eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*, Istanbul, 27. maj 2012

»Entry structure of the Danish Sign Language dictionary«, ved workshoppen *A shared LMF core for sign language lexicons*, Nijmegen, 29. november, 2012

Peter Zeeberg

»Renaessancesprog.dk, two internet tools for the study of Renaissance Latin and Danish«, ved *15th Congress of the International Association for Neo-Latin Studies (IANLS)*, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, 6. august 2012

»Episk Hyrdedigtning: Johannes Amerinus' *Egloga nova et festiva, de pacis foedere ... (1573)*«, ved *Inaugural Conference for The Nordic Network for Renaissance Studies*, 11. oktober 2012

»Tycho Brahe. Astronom, entreprenør og digter«, Valby Beboerhus, 13. november 2012

»Holbergs *Niels Klims underjordiske rejse – seriøs morskabslæsning på latin*«, foreningen *Phrontisterium*, Københavns Universitet, 20. november 2012

»Niels Klims underjordiske rejse«, Gymnasieskolernes lærerforening, 6. december 2012

»Niels Klims underjordiske rejse« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), Diamantklubben, Det Kongelige Bibliotek, 21. januar 2013

Jens Bjerring-Hansen

»Peder Terpagers og Peder Syvs *Boglader* og den bibliografiske diskurs i lærdomskulturen o. 1700«, i: *Danske Studier*, 2012, s. 24-51

»Bogmediet«, i: Lasse Horne Kjældgaard m.fl. (red.): *Litteratur. Introduktion til teori og analyse*, Aarhus Universitetsforlag, 2012, s. 323-334

»Ann Blair: *Too Much to Know: Managing Scholarly Information before the Modern Age*« (anmeldelse), i: *Lychnos. Årbok för idé- och lärdomshistoria*, 2012, s. 212-213

Simon Skovgaard Boeck

»Nye kilder til dansk ordbogshistorie«, i: *Nordiska studier i lexikografi*, nr. 11, 2012, s. 138-149

»Leksikografihistorien krydser grænser« (anmeldelse af Lennart Larsson (red.): *Wörter-Büchlein. A German-Swedish-Polish-Latvian Dictionary Published in Riga in 1705*), i: *LexicoNordica*, nr. 19, 2012, s. 227-238

Torben Christiansen

»Etik i ordbogspraksis«, i: *Sprog & samfund*, nr. 1, 2012, s. 6-8

»Syg eller sund sprogbrug«, i: *KOM magasinet*, nr. 63, april 2012, s. 28-29

bidrag om sprog og sprogbrug, i: *Læsepædagogen*, nr. 6, 2012, s. 9, 13, 17, 21, 25 og 29

»En hurtig guide til de vigtigste ændringer i Retskrivningsordbogen«, i: *KOM magasinet*, nr. 68, december 2012, s. 14-15

»Københavnstrup og omegn«, i: *KOM magasinet*, nr. 68, december 2012, s. 20-21

Slangordbogen – dansk slang og dagligsprog, udgivet som app, 2012. Software: LET Software ApS

Markus Hedemann

»Ein Aufhebungsverfahren (causa nullitatis) als reine Formsache? Der Prozess um Schleswig an der Kurie, 7. Oktober 1424 – 23. Mai 1425«, i: *Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte*, nr. 137, 2012, s. 7-30

Ebba Hjorth

»En beskrivelse af det danske sprogs historie«, i: *Carlsbergfondet · Årsskrift*, 2012, s. 40-45

Elise luul

medvirken til tekstetablering og udarbejdelse af tekstredegørelser og introduktion, i: *Søren Kierkegaards Skrifter*, bd. 28 og K28 (*Breve og Dedikationer*), Gads Forlag, København, 2013

Lasse Horne Kjældgaard

Tolerans. Hur man lär sig leva med dem man hatar (sm.m. Thomas Bredsdorff), oversat af Thomas Andersson, Santérus Förlag, Stockholm, 2012

Litteratur. En introduktion til analyse og teori (red. sm.m. Lis Møller, Dan Ringgaard, Lilian Munk Rösing, Peter Simonsen og Mads Rosendahl Thomsen), Aarhus Universitetsforlag, 2012

»An Artist Among Rebels? Johan Ludvig Heiberg and the Political Turn of the Public Sphere«, i: Jon Stewart & Klaus Müller-Wille (red.): *The Heibergs and the Theater. Between Vaudeville, Romantic Comedy and National Drama*, Museum Tusulanum Press, København, 2012, s. 45-66

»Den komplekse guldalder – kort fortalt«, i: *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 25:2, 2012, s. 28-34

»Denmark Internationalized. Karen Blixen, Identity and Globalization«, i: *Karen Blixens Afrika*, Naturama, Svendborg, s. 38-48

»Efterskrift til *Syv fantastiske Fortællinger*«, i: Karen Blixen: *Syv fantastiske Fortællinger*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab/Gyldendal, København, 2012, s. 659-721

»En af de farligste bøger, der nogen sinde er skrevet om Afrika? Karen Blixen og kolonialismen«, i: Charlotte Engberg & Jacob Bøggild (red.): *Jeg havde en Farm i Afrika. Æstetik og Kulturmøde i Karen Blixens Den afrikanske Farm*, Forlaget Spring, Hellerup, 2012, s. 154-170

»Identitet og mobilitet – og Karen Blixens aktualitet«, i: *Karen Blixens Afrika*, Naturama, Svendborg, 2012, s. 24-29

»Litteratur« (sm.m. Peter Simonsen), i: Lasse Horne Kjældgaard m.fl. (red.): *Litteratur. En introduktion til analyse og teori*, Aarhus Universitetsforlag, 2012, s. 11-21

»Moral«, i: Lasse Horne Kjældgaard m.fl. (red.): *Litteratur. En introduktion til analyse og teori*, Aarhus Universitetsforlag, 2012, s. 209-217

»Tolerance og autoritet hos Locke, Voltaire og Holberg«, tekst til udstilling om *Niels Klims underjordiske rejse*, Teatermuseet i Hofteatret, 2012

Anders Leegaard Knudsen

»Erik af Pommerns erhvervelse af København fra Roskildebiskoppen. Et overgreb mod kirkens frihed, eller afgørelsen af et gammelt mellemværende?«, i: *Kirkehistoriske Samlinger*, 2013 (antaget til udgivelse)

Kjeld Kristensen

»Tre svensk-danske ordbøger på nettet«, i: *LexicoNordica*, nr. 19, 2012, s. 273-293

Henrik Lorentzen

»Netordbøger – hvordan finder brugerne frem til dem, og hvad gør de, når de har fundet dem?« (sm.m. Liisa Theilgaard), i: Birgit Eaker, Lenart Larsson, Anki Mattisson (red.): *Nordiska studier i lexikografi*, nr. 11, 2012, s. 418-430

»Online dictionaries – how do users find them and what do they do once they have?« (sm.m. Liisa Theilgaard), i: Ruth Vatvedt Fjeld og Julie Mathilde Torjusen (red.): *Proceedings of the 15th EURALEX International Congress*, Department of Linguistics and Scandinavian Studies, University of Oslo, 2012, s. 654-660

»Nødvendigt, tilstrækkeligt, typisk? – nogle tanker om definitionspraksis« (sm.m. Lars Trap-Jensen), i: *LexicoNordica*, nr. 19, 2012, s. 79-101
LexicoNordica 19 – Betydelsesbeskrivninger i nordiska ordböcker (redaktion sm.m. Emma Sköldböck), Nordisk Forening for Leksikografi, 2012

Marita Akhøj Nielsen

»Saa fuldkommet som det hafves kunde – lidt om Moths ordbog fra indsamling til internet«, i: *Årsberetning 2011-2012*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2012, s. 50-61

»Glimt af Grønlandsforskningen«, i: Marita Akhøj Nielsen (red.): *Grønlands fascinationskraft. Fortællinger om polarforskningen. Et festskrift til Hendes Majestæt Dronning Margrethe II ved 40-års-regeringsjubileet 2012*, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, 2012, s. 132-147

Sanni Nimb

»Towards a richer wordnet representation of properties – exploiting semantic and thematic information from thesauri« (sm.m. Bolette S. Pedersen), i: N. Calzolari (red.): *Proceedings of the eighth international conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*, Istanbul, 2012, s. 3452-3456

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

»Blixen om Blixen«, i: *RetorikMagasinet*, nr. 84, 2012, s. 31-35

Karen Skovgaard-Petersen

»En underjordisk verden, som spejler os selv« (sm.m. Peter Zeeberg), i: *Weekendavisen*, 2. november 2012

»Historical Writing in Scandinavia c. 1400-1800«, i: Daniel Woolf m.fl. (red.): *The Oxford History of Historical Writing*, bd. 3, Oxford University Press, 2012, s. 449-472

efterskrift (sm.m. Peter Zeeberg), i: Ludvig Holberg: *Niels Klims underjordiske rejse*, oversat af Peter Zeeberg, illustreret af Ole Sparring, Forlaget Vandkunsten, 2012, s. 435-451

»»At tale om fornødne ting, og at give nogen idé om historiens hærlighed« – Om Ludvig Holbergs lærebog i verdenshistorie, *Synopsis historiæ universalis (1733)*«, i: *Festskrift til Harald Ilsøe, Fund og Forskning*, nr. 51, 2012, s. 213-231

anmeldelse (sm.m. Anders Toftgaard) af Helena Strömquist: *»Med coleur omslag«. Färgade, dekorerade och tryckta pappersomslag på svensk bokmarknad 1787-1846. En bokhistoria*, Lunds universitet, 2010, & Kristina Lundblad: *Om betydelsen av böckers utseende. Det svenska förlagsbandets framväxt och etablering under perioden 1840-1914 med särskild hänsyn till dekorerade klotband. En studie av bokbandens formgivning, teknik och relation till frågor om modernitet och materiell kultur*, Malmö, 2010, i: *SHARP News*, nr. 21:1, 2012, s. 11-13

Lars Trap-Jensen

»Nødvendigt, tilstrækkeligt, typisk – nogle tanker om definitionspraksis« (sm.m. Henrik Lorentzen), i: Henrik Lorentzen og Emma Sköldberg (red.): *LexicoNordica*, nr. 19, 2012, s. 79-101

»Udtale i netordbøger – hvad, hvordan, hvor meget?«, i: Birgit Eaker, Lennart Larsson, Anki Mattisson (red.): *Nordiske Studier i leksikografi*, nr. 11, 2012, s. 610-620

»Ordbogssamarbejde i Norden«, i: *Dansk Noter*, nr. 1, Dansk Lærerforening, 2012, s. 41-45

»Ordbog over det danske Sprog«, på: sprogmuseet.dk, 2012

Thomas Troelsgård

»The Electronic Lexicographical Treatment of Sign Languages: The Danish Sign Language Dictionary« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: S. Granger og M. Paquot (red.): *Electronic Lexicography*, Oxford University Press, 2012, s. 293-318

»Integrating corpora and dictionaries: problems and perspectives, with particular respect to the treatment of sign language« (sm.m. Jette H. Kristoffersen), i: O. Crasborn m.fl. (red.): *Workshop Proceedings. 5th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages: Interactions between Corpus and Lexicon*, Istanbul, 2012, s. 95-100

Peter Zeeberg

Ludvig Holberg: *Niels Klims underjordiske rejse indeholdende en ny teori om jorden og en historisk beretning om det hidtil ukendte femte monarki, trykt efter et manuskript i salig Abelins bibliotek*, oversat af Peter Zeeberg, illustreret af Ole Sparring, Forlaget Vandkunsten, København, 2012

»En underjordisk verden, som spejler os selv« (sm.m. Karen Skovgaard-Petersen), i: *Weekendavisen*, 2. november 2012

Laurids Kristian Fahl

interview om talemåder og *sprogget.dks* »Smid en smutter« i Lounge på TV2 Lorry, 22. oktober 2012

Ebba Hjorth

besvarede lytterspørgsmål i radio-programmet *Sproglaboratoriet* i 2012 og 2013 (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen)

Henrik Lorentzen

vært for (sm.m. Lars Trap-Jensen) besøg af Fagrådet for normering og sprogobservasjon ved Språkrådet i Norge, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 9. oktober 2012

besvarede lytterspørgsmål i radio-programmet *Sproglaboratoriet* i 2012 og 2013 (sm.m. Ebba Hjorth og Lars Trap-Jensen)

Lars Trap-Jensen

vært for (sm.m. Henrik Lorentzen) besøg af Fagrådet for normering og sprogobservasjon ved Språkrådet i Norge, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 9. oktober 2012

deltog i styregruppemøde for *IS-LEX*, Reykjavík, 4. november 2012

besvarede lytterspørgsmål i radio-programmet *Sproglaboratoriet* i 2012 og 2013 (sm.m. Ebba Hjorth og Henrik Lorentzen)

Peter Zeeberg

epigrafisk konsulent i forbindelse med restaureringsprojekt på Ledreborg Slot, efteråret 2012

latinsk konsulent for *Danmarks Kirker*, Nationalmuseet

medvirken i videoklip om Tycho Brahes observationsprotokoller som led i Det Kongelige Biblioteks udstilling *Skatte i Det Kongelige Bibliotek*

medvirken i radioudsendelsen *Kulturkontoret*, DR P1, 2. november 2012

Bestyrelsen

	valgt	på valg
Chr. Gorm Tortzen, <i>formand</i>	2010	2015
Uffe Andreasen	2012	2017
Anne Mette Hansen	2011	2016
Henrik Galberg Jacobsen	2008	2013
Sebastian Olden-Jørgensen	2011	2016
Jesper Gehlert Nielsen, <i>medarbejderrepræsentant</i>	2011	2016
Revisor		
Bo Andersen, Revision København	2012	2013

Karsten Friis-Jensen

Karsten Friis-Jensen døde i en alder af kun 65 år. Han blev klassisk-sproglig student fra Metropolitanskolen og tog i 1975 embedseksamen i latin og græsk ved Københavns Universitet. For mit vedkommende blev et livslangt venskab indledt første gang i 1967, da vi mødtes til en aftaletime på Institut for græsk og latinsk middelalderfilologi. De tværfaglige såkaldte *Saxo-kollokvier*, der blev afholdt i Studiegården over et antal aftener i 1969 og 1970, blev for os udgangspunktet for en langstrakt dialog, der først nu er blevet afbrudt. Mange andre faglige temaer end Saxo blev drøftet. Karsten var tidligt fagpolitisk engageret og var med til at præge moderniseringen af fagene græsk og latin ved Københavns Universitet.

Den sproglige og kulturelle kontinuitet fra romersk oldtid over middelalder til tidlig moderne tid var i centrum for Karstens interesser. I de cirka 10 år efter sin embedseksamen, hvor Karsten havde skiftende stipendier, var han ved Københavns Universitet hovedkraften i etableringen af undervisning og videregående vejledning i Nylatin og dansk latinkultur. Hans virke dengang som inspirator for begavede latinfilologer kan tydeligt aflæses i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs nuværende medlemsskare og udgivelser. I 1986 blev Karsten adjunkt og i 1990 lektor

i Middelalderens og nyere tids latin.

Disputatsen i 1987, *Saxo Grammaticus as a Latin Poet*, handlede om de antikke latinske og norrøne kilder til Saxos digtning. Til formålet havde Karsten lært sig oldislandsk. I sit speciale fra 1975, *Saxo og Vergil*, som han udgav som bog samme år, indførte han og anvendte en nuanceret kategorisering af den form for intertekstualitet, som upræcist kaldes »klassikerlån«. Den røde tråd i sin forskningsindsats formulerede han allerede dengang, som student, i forordet til specialet: »Den latinske middelalderfilologis pionertid i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet har med sine vældige udgivelsesprojekter skaffet os et tekstgrundlag for videre arbejde. Tværgående studier er nu mulige, og inden for imitationsforskningen må vi forudse en lang periode, hvor disse udgavers store råmateriale af klassikerparalleler og paralleler til andre middelalderforfattere bliver kritisk gennemgået og en metode sikret«.

Disputatsarbejdet havde gjort hurtige fremskridt, mens Karsten i 1983-1985 var Carlsberg-stipendiat ved *Thesaurus Lingvæ Latinæ* i München. Her redigerede han leksikonartikler over flere håndfulde af ord, der begynder med *præ-*, belagt i latiniteten lige op til år 800. Vigtigt var det, at han i de lykkelige München-år lagde

grunden til et eget europæisk netværk af faglige kolleger og venskaber.

Blandt Karstens lidt over firs videnskabelige udgivelser handler halvdelen om Saxo. Hans hovedværk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs nye Saxo-udgave, udkom i 2005. Registret over klassikerlån fylder 125 sider. Efter halvandet århundrede, hvor forskere og udgivere havde forsøgt at harmonisere Saxos autografe Angers-fragment med den øvrige Saxo-overlevering, gjorde Karsten rent bord: Angers-fragmentet er og bliver et udkast og skal ikke blandes sammen med Saxos sidste version af sit værk, som er den, vi kender gennem de øvrige Saxo-fragmenter og Parisertrykket fra 1514. Karsten var konsekvent i metoden og radikal i udførelsen. Som tekstkritiker var han dog forsigtig. Han forstod tidligt at udnytte it til at opbygge og kumulere tværgående tekstcorpora, der åbnede nye, bredere og sikrere forskningsveje.

Næst efter Vergil er Horats den klassiske romerske digter, som Saxo tydeligst refererer til uden navns nævnelser. Parallelt med arbejdet på Saxo-udgaven havde Karsten siden slutningen af 1980'erne påbegyndt studiet og udgivelsen af håndskrifter med middelalderlige kommentarer til Horats' digte. Gennem en halv snes afhandlinger fik Karsten sat fokus på dette forsømte område af litteraturhistorien.

I 2010 lykkedes det Karsten at opnå en stor forskningsrådsbevilling til et internationalt projekt i fortsættelse af Saxo-arbejdet, *Danish historical writing before 1225 and its intellectual context in medieval Europe*. Projektet videreføres efter hans død blandt andet gennem selskabets udgivelse af hans efterladte recension af Sven Aggesens værker.

Karsten blev i 1997 medlem af Videnskabernes Selskab og sad 1999-2005 i Statens Humanistiske Forskningsråd. I 1990 var han blevet indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og var 1992-2002 medlem af dets bestyrelse. Kolleger og venner hylkede Karsten med et festskrift, da han i 2007 fyldte 60.

Karsten Friis-Jensen havde mange trofaste venner, i Danmark og blandt kolleger i udlandet. Mange af os i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har nydt godt af hans råd og inspiration, hans lærdom og sikre metode – og hans aldrig svigtende loyalitet.

Ivan Boserup

Finn Hauberg Mortensen

Finn Hauberg Mortensen var medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab fra 2000 til sin død 21. februar 2013. Han var selskabets formand fra 2001 til 2011.

Et fremtrædende træk hos Finn Hauberg Mortensen var en udpræget vindskibelighed: Han var arbejdsom, foretagssom og initiativrig, stilfærdig og vedholdende, en tænksom strateg og en mand, som fik tingene gjort. Dertil en lærd forsker, en skarpsindig læser og en betydningsfuld udgiver.

Han fik tidligt tilknytning til Københavns Universitet og modtog for en afhandling dets guldmedalje som 23-årig i 1969. Han blev professor på Syddansk Universitet i 1991, og i en femårig periode på deltid var han samtidig forskningsprofessor ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret, hvor han var med til at lægge linjerne for det store udgivelsesprojekt.

Forskningsplanlægning var i det hele taget et område, hvor Finn var suveræn. Han var med til at oprette Humanistisk Forskningscenter, og for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ydede han store indsatser for adskillige udgivelsesarbejder: *ANDERSEN, Ludvig Holbergs Skrifter* m.fl. Han har bidraget til litteraturhistorier både her i landet og i udlandet, han gæsteforelæste på flere kontinenter, hans faglige netværk var enormt, han nød stor anerkendelse overalt og blev

medlem af flere lærde selskaber. I en længere periode var han formand for lektoratsudvalget.

Uddannelsesplanlægning var et andet hovedspor i Finns virke. Danskfagets didaktik havde interesse-ret ham fra første færd, og praktisk arbejde udførte han for gymnasiesektoren som igangsætter og leder af vigtige institutioner for efter- og videreuddannelse, ligesom han deltog i læseplansopgaver og evalueringer. I en periode sad han i bestyrelsen for Danmarks Lærerhøjskole og Danmarks Pædagogiske Universitet.

Kulturministeriet betroede ham opgaven som leder af Statens Kunstråds Litteraturudvalg 2007-2011, ligesom han medvirkede som formand for ministeriets litterære kanonudvalg.

Finn Hauberg Mortensen har sat sig varige spor i dansk litteraturforskning og i dansk kultur. Sit arbejde som formand for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab varetog han samvittighedsfuldt, og det var i hans tid, selskabet kunne fejre sit 100-års-jubilæum, indrammet af to af dansk humanistisk forsknings største igangsættere: Lis Jacobsen og Finn Hauberg Mortensen.

Jørn Lund

Indvalgt i 2012

På årsmødet 2012 blev Jørn Lund, Nicolas Reinecke-Wilkendorff og Inger Sørensen indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2013

Navn	Indvalgt
Jonathan Adams PhD	2008
Esben Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen lektor, dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Henrik Andersson seniorredaktør, cand.mag.	1993
Uffe Andreasen ambassadør, mag.art.	1977
Charlotte Appel lektor, dr.phil.	2011
Jørg Asmussen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
David Bloch professor, ph.d.	2011
Hans Blosen lektor, cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck postdoc, ph.d.	2010
Else Bojsen cand.mag.	2004

Ivan Boserup overarkivar, cand.mag.	1992
Niels Jørgen Cappelørn professor, dr.theol. h.c.	1989
Karsten Christensen cand.phil.	1989
Flemming Conrad dr.phil.	1979
Per Dahl lektor, mag.art.	1989
Jørgen Dehs lektor, cand.phil.	1992
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker lektor, ph.d.	2003
Sten Ebbesen professor, dr.phil.	1977
Svend Eegholm-Pedersen cand.mag.	1970
Laurids Kristian Fahl seniorredaktør, cand.mag.	2006
Ole Feldbæk professor, dr.phil.	1989
Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990
Niels Jørgen Green-Pedersen dr.phil.	1977
Anne Mette Hansen lektor, ph.d.	2008
Søren Peter Hansen cand.mag.	2009
Thomas Hansen seniorredaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann ledende redaktør, cand.mag.	2007
Steffen Heiberg mag.art.	1990

René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth ledende redaktør, mag.art.	1979
Bente Holmberg lektor, mag.art.	1983
Jørgen Hunosøe mag.art.	1982
Harald Ilsøe cand.mag.	1989
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Finn Gredal Jensen seniorredaktør, cand.mag. et jur.	2005
Minna Skafte Jensen professor, dr.phil.	2000
Bent Jørgensen professor, dr.phil.	1991
Merete K. Jørgensen ledende redaktør, cand.mag.	1987
Aage Jørgensen cand.art.	2005
Allan Karker cand.mag.	1973
Esther Schat Kielberg cand.phil.	1992
Lasse Horne Kjældgaard direktør, ph.d.	2007
Anders Leegaard Knudsen seniorredaktør, ph.d.	1996
Carl Henrik Koch dr.phil.	1998
Johnny Kondrup professor, dr.phil.	1990
Jørgen Korsgaard-Pedersen ambassadør, cand.jur.	1996
Patrick Kragelund direktør, dr.phil.	2002

Kjeld Kristensen cand.mag.	1992
Karsten Kynde seniorforsker, cand.scient.	2005
Henrik Lorentzen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Jørn Lund professor, cand.mag.	2012
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977
Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Klaus P. Mortensen professor, cand.mag.	1998
Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen ledende redaktør, cand.mag.	2006
Marita Akhøj Nielsen seniorredaktør, dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Torben Nielsen cand.mag.	1974
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Fritz Saaby Pedersen lektor, lic.phil.	1983
Erik Petersen seniorforsker, dr.phil.	1978
Sten Rasmussen cand.mag.	2006

Nicolas Reinecke-Wilkendorff ledende redaktør, mag.art.	2012
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Sven Hakon Rossel professor, mag.art.	2004
Lars Peter Rømhild mag.art.	1991
Jørgen Schack seniorforsker, cand.mag.	2009
Henrik Schovsbo cand.mag. et art.	1999
Aldís Sigurðardóttir ordbogsredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen ledende redaktør, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor, mag.art.	1991
Leif Stedstrup mag.art.	1996
Marie Stoklund museumsinspektør, cand.mag., fil.dr. h.c.	1999
Bruno Svindborg forskningsbibliotekar, mag.art.	2008
Inger Sørensen lektor, cand.phil.	2012
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Chr. Gorm Tortzen lektor, cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen ledende redaktør, cand.mag. og MPhil	1999
Thomas Troelsgård seniorredaktør, cand.mag.	2010
Mette Winge forfatter, dr.phil.	1979

Vibeke Winge 1998
dr.phil.

Vigdis Ystad 2006
professor, dr.philos.

Peter Zeeberg 1993
seniorredaktør, ph.d.

Keld Zeruneith 1991
dr.phil.